

Muusikaleht

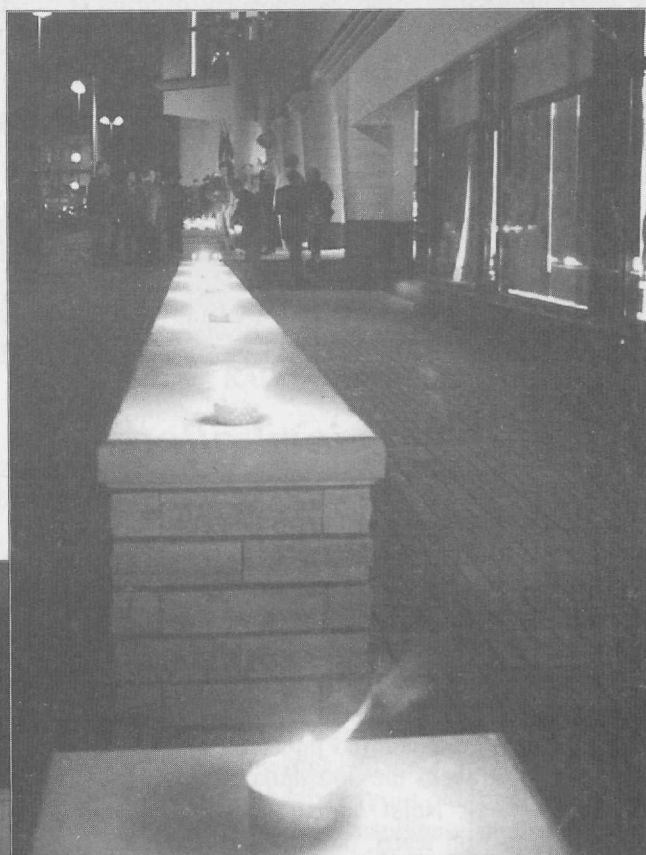
Nr. 10
OKTOOBER
1999
Hind 9.-

MUUSIKALINE KÕRGHARIDUS UUTES TÄNAPÄEVASTES HOONETES

Tänavu nii Eesti Muusikaakadeemias kui ka Viljandi Kultuurikolledžis.

EESTI MUUSIKAAKADEEMIA

Kuna Eesti Muusikaakadeemia uuest hoonest ja selle avamispidustustest on ajakirjanduses olnud palju juttu, otsustas ML piirduda vaid Anne-Malle Halliku fotoreportaaziga. Seda enam, et meil on kokkulepe haldusdirektori Tonio Tamraga pikemast kirjutisest hoone ehitamise ja sellesse sisseelamise probleemidest. Kuna aastaid puhkusetä töötanud T. Tamral on nüüd võimalus pikemaajaliseks hingetõmbamiseks, nihkub see artikkel järgmisse aastasse. Parem ongi - selleks ajaks on eeldatavasti sisseelamisküsimused lõplikuks kokkuvõtteks lahendatud.



Ülal: Juubelipäeva õhtul oli EMA uus hoone kaunit küünaldega illumineeritud.

Kõrval: EMA uus õppehoone akustilise lahenduse autor LINDAMADALIK (vasakul) sai EMA rektorilt Muusikaakadeemia auliikme tiitli ja juurde kuuluvad "adjustaadid".



Veel numbris

Muusikafestival EMA uues hoones

Muusikakeskkool ilma EMAta

Laine Jänes: **Vanemuise kontserdimaja**

esimene hooaeg

Lauri Aav: **Eesti muusikud välismaal**

Kiri USA läänerannikult

Kodueestlaste esinemisest seal

Maakonnalehed pajatavad

EK kontserdid septembris

Erkki Meistir auhinnatud laulu noot

Kokkuvõtted laulupeost

Soovitus **Kuno Arengule**

Muusika ühendab eestlasi ja venelasi

6 lehekülge "Carmeni" ümber

Lavastus Estonias

Selle ettekandmisest Belgias –

Jutustab direktor **Paul Himma**

Eestlase osa Soome

"Carmenis"

Roberto Loretti Eestis

Maailma vanim pill

Aktuaalne Võru nali

Fotodel

Ülal: Riigikogu spiiker TOOMAS SAVI ja EMA rektor PEEP LASSMANN peale pidulikku kontsert-aktust ESTONIA kontserdisaalis.

All: Allkirjad ja tänusõnad EMA külalisraamatusse.

Viljandi kultuurikolledž

20. septembril avati pidulikult Viljandi Kultuurikolledži uus õppehoone. Kaks aastat tagasi valminud klassitsistlikult kaunile restaureeritud hoonele lisandus ühe aasta jooksul ulatuslik juurdeehitus, mis moodustab kokku ühtse hoonekompleksi ning mahutab seni üle Viljandi linna laialipaisatud õppetöö. Kolledžis õpib veidi üle 300 õpilase üheksal erialal. Neist noorte seas populaarsemad on teatri, tantsu ning laste ja noorte huvijuhid erialad.

Muusikaerialad ülipopulaarsed küll ei ole, kuid omavad sedavõrd suuremat ühtsust rahvakultuuriliste ja rahvusliku identiteedi järjepidevuse seisukohast. Neist tuntuim ja tunnustatuim on kindlasti rahvamuusika eriala, mille lõpetajad on juba üle Eesti mitmel pool endale ja koolile nime teinud ning mida



noorte jaoks populaarses vormis teadvustab Viljandi Folkfestival. Rahvamuusika kateeder (juhataja Celia Roose) on tihedas koostöös Sibeliuse Akadeemiaga Helsingis, kirikumuusika kateeder (juhataja Taimi Välba) teeb koostööd lisaks Sibeliuse Akadeemiale ja Usuteaduste Instituudiga. Kolledži levimuusikud (kadeerijuhataja Helju Meriste) on saanud tuntuks osavõtuga

Jazzkaarest ning teistestki festivalidest, aga samuti heal tasemel omaloomingukonkursi läbiviimisega. Kogu hoonekompleks läks maksma ligikaudu 30 milj. krooni ning tal on oluline väärtus ka regionaalpoliitilisest vaatevinklist.

Enn Siimer,

Viljandi Kultuurikolledži rektor

Oma muusika oma majas

15.-20. septembrini kestis vastvalminud Eesti Muusikaakadeemias eesti muusika festival. Kokku anti kuus kontserti tõeliselt mitmekesise kavaga, neist viis uue maja kammersaalis ja üks Nigulistest (orelikontsert muidugi). EMA uut oreli on oodata ülejäämisel aastal ning seetõttu kasutame oreliklassi praegu "väikese kammersaali" nime all.

"Oma" maja avamine "oma" muusikaga tõi kokku üllatavalt arvuka publiku. Oli selle põhjuseks võimalus uue EMAGA tutvuda, tasuta sissepääs või rohke reklaam, polegi ehk oluline. Tasub lihtsalt kõrva taha panna, et Tallinnas on nüüd üks kontserdipaik rohkem ning seal tehtav muusika pole üldse mitte õpilasesinemine. Praeguselgi festivalil rõõmustas kõrvu esinejate ühtlaselt tugev tase.

Avakontserdi andsid EMA segakoor ja sümfooniaorkester, esimesel neist kavavas ammuteatud heliloojate teosed (Tobias, Sisask, Mägi, Kangro, Tormis) ja teisel tudengitest komponistide esmaettekanded. Au koorile ja dirigenditele (Ave Sopp, Lilyan Kaiv), kes lühikese ajaga suutsid üles soojendada mõõdunudkevadise kava ja seda ka korralikult esitada, kuid mingi väsimus oli siiski aimatav. Orkestril ei saanud sellist probleemi tekkida, sest teosed olid uued ning tüksteisest täiesti erinevad. Just karakterisusetaotlus meeldis väga Toomas Kapteni dirigenditöös; selge

nägemuse tajumine ka seal, kus reaalne esitus muutus rabadaks.

Kõige võimsamalt oli festivalil esindatud kammermuusika (neli kontserti kuuest) ning domineeriv instrument klaver. Kiitust väärivad huvitavad ja oskuslikult koostatud kavad, mitmekülgsus ning lai diapasoone klassikast esiettekanneteni. Väga heaks hindasid esinejad kammersaali uut Steinwayd ning saali enda akustikat. "Hea oli mängida," arvati järjest ning keegi ei pahandanud, kui kontserdi algus hilines sellepärast, et saali tuli tassida lisatoole. Rohkesti oli rahvast ka orelikontserdil Niguliste kirikus, kus peale praeguste õpilaste esinesid veel EMA

vilistlased ning mängiti eesti orelimuusika klassikat: Artur Kapi, Süda, Tüüri, Arro, Tobiase teoseid. Üllatusena (minule küll) oli kavas ka Andres Uibo Kolm koraalimeditatsiooni.

Praeguseks on eesti muusika festival läbi ja EMA uues majas käib töö



Trombonistid EMA Kammersaalis
Anne-Malle Halliku foto

omasoodu edasi. Muusikat kuulama tasub siia aga tulla edaspidigi. Pühapäevased kontserdid algavad juba oktoobris, plaanis on oma maja õppejõudude esinemised, kammermuusikafestival.

KAIE TANNER

Ilma EMAta

Uus õppeaasta (1999/2000) Muusikakeskkoolis on alanud - esimene aasta ilma "alalise kalli kaaslasena" Muusikaakadeemiata. Päriskas on veel sõnadesse panna, mida selline muutus kaasa toob - eks need tundmused-mõtted omandavad selgemaid piirjooni mõne aja möödudes. Igal juhul on meie kool noorte muusikute meelest ilma "konsikateta" lihtsalt "kuidagi tühi", pisut teadjamad aga on ka juba tõdenud, et meie fonoteegis ja raamatukogus on materjal kohati jäänud puudulikuks.

See aga ei tähenda, et Muusikakeskkooli tegemised-toimetused sel aastal väljendaksid nostalgias kantud mõtisklevust.

Vastupidi - ahvatlev on teadmine, et nüüd hakkame Kivimäel ilma tegema just meie ja mitte enam "konsikad". Kuigi õpilaskontserte septembris veel ei toimunud, oli meie sümfooniaorkestril väga tihe proovideperiood. Nimelt toimus 23. septembril Estonia kontserdisaalis Teaduste Akadeemia Naiskoori (TAN) 40. aastapäeva kontsert Beethoveni loomingust. Ettekandele tulid avamäng "Egmont", I. klaverikontsert C-duur Saksa noore pianisti Valeria Stabi soleerimisel ning Missa C-duur. Viimast teost esitas TAN koos meeskooriga Revalia. Solistid olid väga sobival valitud - Uku Joller (bass), Mati Turi (tenor), Merle Silmato (alt) ja Aile

Asszonyi (sopran). Külalisdirigent Saksamaalt - Wolfgang Schäfer oli kontserdi lõppedes saanud publiku lemmikuks. Võib ainult arvata, kui palju meeldivaid muljed seostub temaga kõigil esinejatel. Pikkade proovide jooksul seletas dirigent väga põhjalikult Beethoveni mängimisel olulisi nüansse. "Suurepärase dirigent!" õhkasi paljud noored orkestrandid - kõik need teadmised kuldavad ära ka erialaselt Beethoveniga kokku puutudes.

Seega igati huvitav ning omapärane kuu. Midagi pole teha, aga veidi igav ja isegi kurb on ilma Muusikaakadeemiata. Ehk kolime varsti neile lähemale.

TRIIN VALLASTE

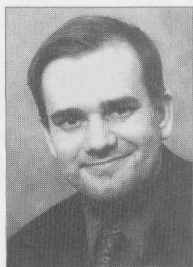
Uus kontserdihooaeg

Ka sel sügisel tegi Eesti Kontsert pressikonverentsi ajakirjanikele, kus mitu inimest andsid ülevaate möödunud hooajast ja tutvustasid uue plaane. Sellest lühiülevaate andmise asemel otsustasime koondada tähelepanu kahele

meie arvates kõige huvitavamale lõigule ja anda asjaosalistele endile võimalus neist rääkida põhjalikumalt, kui nad tegid seda pressikonverentsil. Seda enam, et Eesti Kontsert tegutseb ise agaralt oma selle aasta plaanide tutvustamisega. Milleks korrata?

Eesti muusika üle piiride

Lauri Aav



Eesti Kontserdi (EK) töökorralduses on Eesti muusikute ekspordi valdkond alates 1997. aasta sügisest eelkõige produtsendi Lauri Aava ja toimetaja Tuuli Metsoja õul. Ekspordiprojektidega tegelevad samas pea kõik teisedki muusikaosakonna töötajad, samuti direktor ja asedirektor, kuna kõigil tekib töö käigus pidevalt perspektiivikaid väliskontakte.

Eesti muusikakultuuri tutvustamisel välismaal peab EK eriti tähtsaks rahvuskultuuri esindusüritusi, mis on jõukohased eelkõige kesksele muusikaasutusele — suuremate festivalide ja eesti muusika päevade korraldamist erinevates riikides, suurte kollektiivide (eriti ERSO, RAM) ja suurvormide ringreise võimalikult soliidsetesse esinemispaikadesse. Samas on olulised ka piiritagused kontserdid väiksemate ansamblike ja solistidega, sealhulgas andekate noorte interpretidega.

Eesti muusika ja muusikute hääl kuuldavaks tegemine, laia maailma viimine toimub lisaks EK-le **paljusid teisi kanaleid pidi** — tulemuslikult tegutsevad muudki muusikaasutused, tihtipeale on organisaatoriteks interpreedid või heliloojad ise*. Aasta-aastalt suurenevate summadega on ekspordiprojekte toetanud kultuuriministeerium.

Millega lööb kaasa EK? Alljärgnevalt lühiloetelu EK teostunud ja töös olevatest ekspordiprojektidest

alates 1998. aastast:

Rahvusmeeskoori välisesinemised aastal 1998: Riia ülikooli aulas ja Soomes (sh Tampere *Tamperetalos*). Aastal 1999 esineb RAM New Yorgis, Detroitis,

Torontos, Minnesotas, Jeruusalemmas, Hamburgis, Lübeckis, Laudenbachis.

Hortus Musicuse välisesinemised aastal 1998: Brüsseli raekojas, Antwerpeni Rubenariumis, Pariisis Rootsi kirikus, Peterburis Filharmoonia Suures saalis, Moskvas Rahmaninovinim saalis, Riias Jaani kirikus (kahel korral), Inkoo kirikus ja Rovaniemi Carelia saalis Soomes, Eisenachis Wartburgi lossis, Norrköpingi kunstimuuseumis. Eesti Viuldatud Klaveri Ansambli kontserdid veebruarist 1999 Colorados ja San Franciscos *Theatre Arthaud's*.

Rudolf Tobiase "Joonase lähetamise" ja Artur Kapi "Hiioobi" ettekanded Nürnbergi ja Speyeri festivalidel Saksamaal. Andres Uibo eestvedamisel toimunud projektis osalesid: ERSO, RAM, EK oratooriumikoor, Tallinna poistekoor, dirigendid Leo Krämer ja Arvo Volmer, solistid. Kokku üle 200 muusiku. Juuni 1999.

Ansambli Rondellus kolm kontserti Ungaris, sh Soproni festivalil juuni 1999 ja Valkas septembris 1999 festivali "Üleaedsed" raames.

Pille Metssoni osalemine Riias *Ars Baltica* raames toimulval rahvusvahelisel orelifestivalil - juuni 1999.

ERSO kontsert Hispaanias, Santiago de Compostelas - juuli 1999.

Tallinna Saksofonikvartett, Kerem Kvartett, *Weekend Guitar Trio* ja Sigrid Kuulmann esinesid kokku kuuel kontserdil Euroopa muusikapeol Münsterlandis Saksamaal - august 1999.

Hortus Musicus, Tallinna Poistekoor, Toomas Vavilov, Annely Peebo esinesid neljal kontserdil Usedomi festivalil Saksamaal - september 1999.

Rootsi *Rikskonsert*'i, Norra *Rikskonsertene*, Läti *Koncertdirekcija* ja EK ühisprojekt "Nordic Talents", mille sisuks iga maa silmapaistvate noorte solistide-ansamblike esinemised kõigis

osalevates maades. Esimese katse edukuse korral on plaanis muuta vahetusprojekt iga-aastaseks ning kutsuda kaasa lööma teisigi selle regiooni riike. Eestit esindab kontsertidel Norras, Rootsis ja Lätis (igal maal vähemalt kaks kontserti) "Con Brio '98" võitja pianist Age Juurikas.

Hooaeg 1999/2000

Millenniumituur: kahe kontserdikavaga ringreis jaanuaris, kus osalevad ERSO, RAM, Eesti Filharmoonia Kammerkoor, Tallinna Kammerorkester, Hortus Musicus, tütarlastekoor Ellerhein, Mustonen, Kaljuste, Susan Bullock (sopran, Inglismaa) kokku üle 250 muusiku.

Kontserdid toimuvad Tartu Vanemuise Kontserdimajas, Helsingi Johannese Kirikus, Reykjavikis (Island), Genovas (Itaalia), Londonis või Barcelonas. Kavas Tüüri "Ante finem saeculae", Tormise "Sünnisõnad", Vähi "2000 aastat pärast Kristuse sündi", Pärdi "Te Deum" ja "Psalm 121".

EXPO 2000 Hannoveri maailmanäitus:

1. juuni-31. oktoober 2000 - EK paneb kokku Eesti paviljoni muusikaprogrammi (hulgaliselt kontserte sh. Eesti Rahvuspäeval 27. sept 2000).

Oktoober - ERSO kontserdireis Saksamaale (kontserdid 8—9 linnas, sh Köln, Bad Homburg, Tübingen). Dirigent Arvo Volmer, solist Urmas Tammik.

Selle eel septembris ERSO kontserdireis Lätis ja Leedus orkestrite festivali raames. Läti ja Leedu orkestrite vahetusprojekt.

ERSO kontserdireis viide Rootsi linna. Dirigendid Arvo Volmer, Eri Klas. Märts 2001.

EK osaleb ettevalmistustes Balti kultuurifestivaliks "Three faces—one fate?" Põhjamaades 2001. aasta sügisel. Peame läbirääkimisi kolleegidega Norra

Eesti Kontsert

Rikskonsertenest Eesti muusika esitluse üle Norras hooajal 2001—2002.

Eesti muusika eksport, eriti kui mõelda suurema välismüügi agentuuri loomisele, ei saa toimuda isetasuvana ning

nõuab mahukaid investeringuid

Seda tõestavad suured riiklikud toetused arenenud riikides (Inglismaal Briti Nõukogu, Saksamaal Goethe Instituudi, Rootsis Rootsi Instituudi jne jne kaudu). Näiteks Taanis tegutseb riigi poolt doteeritav suur organisatsioon *Danish Music Export Foundation* nii klassikalise kui ka pop-, džäss-, folk- ja rockmuusika tutvustamiseks välismaal. Sealhulgas antakse igal aastal välja ja saadetakse tasuta paljude maade muusikaorganisatsioonidele mahukaid mitmest CDst koosnevaid kogumikke.

Esmaseks ülesandeks (investeeringuks) Eesti muusika ja muusikute maailmaturule pääsemisel on nüüdisaegsete reklaammaterjalide (nii trüki- kui ka audiomaterjalide) ettevalmistamine. 1998. aasta juunis Stockholmis toimunud suurima rahvusvahelise muusikajuhtide ühenduse *International Society for the Performing Arts* (ISPA) aastakongressiks andsime välja Eesti interpreete ja EK-d tutvustava voldiku ning algatasime samateemalise videofilmi valmistamise Eesti Muusika Infokeskuse poolt. Kahjuks ei toetanud Kultuurkapital samaks otstarbeks plaanitud Eesti

muusikute CD-kogumiku väljaandmist (tõsi küll, Kultuurkapital toetas oluliselt EK osavõttu kongressist). Kongressil näitasime filmi ning jagasime rohkesti eesti muusikat tutvustavaid infomaterjale ja CDsid kohal viibinud üle 50 maa muusikamändžerile. Alates 1998. juunist on EK püüdnud oma finantsiliste võimaluste raames esindatud olla kõigil kaks korda aastas toimuvatel ISPA kongressidel.

Tulevikunägemuseks on Eesti muusika ekspordi areng ühiste jõupingutustena, milles osalevad EK, Eesti Instituut, Kultuuriministerium (riiklik sihtfinantseerimine), Eesti Interpretide Liit (konsultandina) ning, nagu paljudes riikides, ka Välisministerium ja Eesti välisesindused.

Kohtumisel kultuuriministri Signe Kiviga peeti plaani anda välja edaspidi iga-aastast muusikaekspordi riiklikku toetust avaliku projektikonkursi korras, kus otsustajateks oleksid peamiselt muusikud ise.

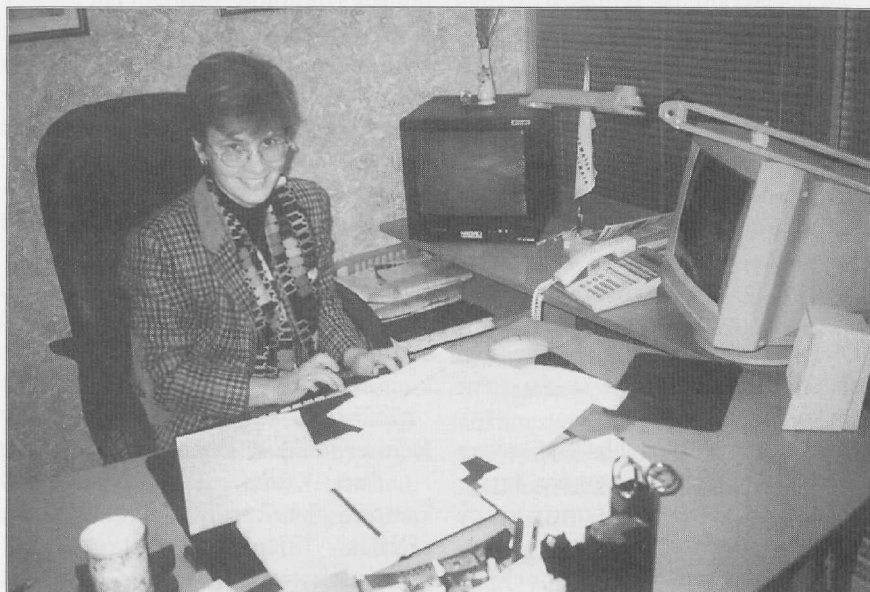
* Põikamegi korraks Eesti Kontserdi ekspordiplaanide juurest kõrvale ja vaatleme lühidalt, mida on saavutanud kolleegid teistest muusikaasutustest ning aktiivsed ja nõutavad muusikud ise. Nii saame täielikuma pildi —siinsesse meediasse jõuab info meie muusikute kontserdireisidest ja külalisesinemistest üsna lünklikult. Kõigile on tuttavad Arvo Pärdi, Neeme Järvi ja Eri Klasi tähelend, Eesti Filharmoonia Kammerkoori, Tallinna Kammerorkestri ja Tõnu Kaljuste menu tähtsaimates muusikakeskustes, samuti Kaljuste tegevus Rootsi ja Hollandi tippkooride juhina. Sageli võib lugeda ka Eesti ja Tallinna

poistekoori ning Ellerheina esinemisreisidest, samuti Kalle Randalu ansambliprojektidest.

Vähem teatakse, et Euroopa nimekates ooperimajades dirigeerib pidevalt Vello Pähn, et Ivori Ilja on paljudes maades tuntud kõrgeimal tasemel ansambli pianistina, et Andres Mustonen esineb lisaks kontsertidele Hortus Musicusega dirigendina (aastal 1998 üle 20 esinemise väljaspool Eestit) ja viiulisolistina. Rohkesti kontserte piiri taga, peamiselt Põhjamaades, on andnud Linnamuusikud. Vox Clamantis esines eelmisel aastal Fez'i vaimuliku muusika festivalil Marokos (vabaõhulaval üle kolme poole tuhande kuulaja ees), Fribourgi festivalil "Musica Sacra" Šveitsis, Luksemburgis, Prantsusmaal, Norras, Soomes (osalt koos Pariisi Gregoriaani kooriga). Heinavankril on rida huvitavaid festivaliesinemisi 1999. aastal: festivalil "Katedraali soi" Turus, Raabe festivalil, Norras Kristiansundi festivalil ja Püha Olavi festivalil Trondheimis, Vendsysseli ja Arhusi festivalidel Taanis, festivalil "Hohenloher Kultursommer" Saksamaal. Tallinna Saksofonikvartett on käinud viimasel kümnel aastal 15 kontserdireisil (Prantsusmaal, Saksamaal, Norras, Soomes, Hispaanias, Venemaal). Tallinna Keelpillikvartett kontserteris aktiivselt Soomes ja Rootsis aastatel 1991—1992, oma paarkümmend kontserti aastas. Aga ka pärast seda on käidud uue muusika festivalidel Torontos, Kaunases, Dornachis (Šveits), Hamburgis, antud kontserte Prantsusmaal, Saksamaal, Jaapanis, Põhjamaades.

Kitarrist Tiit Peterson on viimasel ajal andnud igal aastal umbes 10 soolokontserti väljaspool Eestit (põhiliselt Soomes ja Rootsis, aga ka Norras, Austrias, Prantsusmaal, Hispaanias, Belgias, Hollandis), rohkesti on piiri taga esinenud ka Heiki Mätlik. Andrei Valigura, Elo Ivask, Reinut Tepp ja Indrek Sarrap on *Kremerata Baltica* koosseisus maailma kõige nimekamate festivalide ja kontserdisaalide pidevad külalised. Igaks juhaks täpsustan veel kord, et see täiuslikkusest kaugel loetelu hõlmab Eesti muusikaprojekte välismaal, mis on organiseeritud väljaspool Eesti Kontserti.

"Suurim rõõm on, kui saal on rahvast täis"



Lõppeva aastatuhande sügisene pööripäev on Vanemuise kontserdimajas õdusalt tööine. Direktrissi LAINE JÄNESE pilk puurib töölaual arvutiekraani. "Mul on tunne, nagu oleksin siin olnud juba mitu aastat. Meil oli üliaktiivne tegevus. Kontserdimaja sissetöötamise aastal oli palju sündmusi. Häid muusikuid kodust ja kogu maailmast."

Teine hooaeg mullu poole aastaga uue näo saanud kontserdimajas on alanud. Laine Jänese jagab kalendrisuve viimase tunni MLga, et heita pilk eelmisele hooajale, mille ta hindaks viiepallisüsteemis tubliks neljaks.

Teie töölaual helisevad lakkamatult telefonid. Mismoodi näeb välja tööpäev direktori kabinetis?

Vähemalt kaks kolmandikku päevast kulub arvuti taga ja telefoni teel suheldes. Kogu töö on suur suhtlemine. Mitmesugused kokkulepped esinejatega nende määndzeride kaudu, klientidele teenuste pakkumine, rahasummade kooskõlastused. Päevad kipuvad kümnetunnisteks. Kui on kontserdid, olen peaaegu alati majas kuni tulede kustutamiseni saalis.

Kas ületulek EMA Tartu filiaalil nõudis suuri pingutusi?

Ei. Mu eelmiste ametitega kõrvutades on kontserdimaja tegevuse juhtimine kõige mitmekesisem, huvitavam ja rahuldustpakkuvam. Siin jõuab kiiresti töö lõpptulemuseni. Rõõmu teeb, kui saal on rahvast täis ja lavalt pakutavaga jäävad kuulajad rahule.

Olen end lisaks muusikaõpinguile koolitanud poolteist aastat SELFIs suhtlustreenerite kursustel, see annab oskuse tulla igas olukorras toime. Iga asi on ületatav. Üle pea ma lainetel lüüa ei lase.

Ainus kontsert, mis lükkus esinejate haigestumise tõttu detsembrist jaanuarisse, oli Rootsi menugrupi Real Group esinemine. Kontsert läks täissaalile.

Milline nägi arvudes ja esinejate tuntuses välja esimene hooaeg kontserdimajas?

Novembrist augustini oli kontserdimajas Eesti Kontserdi vahendusel korraldatud kontserte 62, kuulajaid 24 tuhat. Oli 42 n-ö rendikontserti, 80 üritust sai kirja erinevatelt ballidelt, koolide üritustelt, konverentsidelt.

65 kontserti oli väljaspool Tartut. Väljasõidukontserdid on vana tava, kuid seni polnud jõutud Lääne-Eesti väiksematesse maakohadesse, koolidesse. Nüüd kuulati parimaid Tartu interpreete ja Vanemuise soliste eri paigus.

Avalöökk uues kontserdimajas oli 6. novembril Arvo Volmeri taktikepi all. ERSO, segakoor Latvija ja külalissolistid Tšehhist esitasid Janačeki Vanaslaavi missa. Esinejate ja publikurekordi tõi majja Lõuna-Eesti meestelaulupäev. 1400 inimest 886 kuulajakohaga saalis oli erakordne. Suurele kontserdile järgnes esimene ball värskel põrandal.

Erakordne oli kontserdimajas detsember. 30 öhtul olid laval erinevad esinejad. Menukad olid jõulukontserdid Hortus Musicuse esituses, Händeli Missa Cesto Filharmoonia kammerkoorilt, Liszti Kristus jt.

Uue kontserdimaja valmimine kahekordistas Eesti Kontserdi korraldatud kontsertide arvu Tartus ja tõi saali varasemaga võrreldes kaheksa korda rohkem publikut. Palju oli välisesinejaid.

Plaaniline hooaeg lõppes 22. mail Tampere sümfooniaorkestri esitatud Mahleri 2. sümfooniaga. Dirigeeris maestro Eri Klas.

Kas saali täituvus oli ootuspärane?

Ületas loodetu. 60% saali täituvust keskmisena on äärmiselt meeldiv. Alla 300 kuulaja polnud ühelgi kontserdil. Oodatust suurem oli publiku huvi klaveri- ja orelimuusika vastu. Mõnevõrra hämmastas, et ERSO kontsertide vastu oli huvi väiksem. Üks põhjus võib olla see, et ERSO on Tartus sage külaline.

Kas piisavalt odavad, 30-80kroonised piletid on publikule taskukohased?

Välismaalasele pole ükski pilet kallis. Samuti on külalispublik kodupublikust emotsionaalsem.

Vanemuises on piletihinnad taskukohased publikule, kel erinev muusikaelistus. Poole hinnaga saavad pileti õpilased, üliõpilased, pensionärid, muusikaõpetajad. Viimased on eriti tänulikud. Mitmekesiste kontsertide kuulamine on neile tänuväärne enesetäiendus.

Torkab silma, et erineva süvamuusika žanrite järgi võib tunda ka publikut. Ühed eelistavad sümfoonilist, teised kammermuusikat, orelit. Sagedasti käivad kontsertidel dirigendid - Loit Lepalaan, Pille ja Urmas Taniloo.

Kas info Vanemuise kontserdikavade kohta on piisav?

Raadio, teler, plakatid, ajaleht. Oma püsiklientidele, kelle kohta info arvutis, teeme otsepakkumisi. Inimesed on väga tänulikud, kui tuletame meelde, et neile on piletid broneeritud. Otsesuhtlust inimestega oleks vaja laiendada.

Mis mahtus direktoritöö ja kahe kontserdihooaja vahele?

Ma olen dirigent. Vokaalmuusika on südamelähedasem. Jätkan ka tööd Vanemuise kammerkoori baasil loodud 12-liikmelise ansambliga. Meeldiv on teha tööd professionaalsete muusikutega.

Olen viis aastat juhitanud ka Vabariigi Kooriühingu Kammerkoori. Kokku saame kaks-kolm korda aastas.

Kaks suurepäraselt nädalat juulikuisest puhkusest möödus Vahemere-äärses Hispaanias. Olime kooriühingu kammerkooriga külalistena Barcelona lähistel. Tänavu suvel sain ka 35seks.

Pere on harjunud dirigenditöö tõttu

minu sagedaste ja hiliste kodunt äraolemistega. Selles mõttes läks tööleasumine muusikamaja juhina sujuvalt.

Milliste muusikute esinemine on enim meelde jäänud?

Häid orkestreid ja soliste on olnud palju. Eelmise aasta lõpetas meeleolukalt Vanemuise sümfoonikute esitatud Haydni Lahkumissümfoonia.

Barokkfestivali külalistest oli säravaim barokksopran Emma Kirkby, tenor Michael Chassee, viiuldaja Tatjana Grindenko, aldivirtuoos Juri Bašmet jt. Parim sümfooniaorkester meie laval on olnud augustis Tartus esinenud Birminghami orkester, üks Euroopa tuntumaid.

Teine hooaeg kontserdimajas algas juba 5. septembril. Vanemuise sümfoonikud esitasid R. Straussi kontserdi metsasarvele (Ib Lanzky-Otto, Rootsi) ja Brahmsi sümfoonia nr 3 Vanemuise uue noori muusikajuhhi Mihkel Kütsoni käe all. Kuidas teda lühiajalise koostöö põhjal iseloomustaksite?

Koostöö temaga on tore. Kütsonil on värsked mõtteid muusika elu elavdamiseks Tartus. Ta on oma mõtetega kogu hooajas, on suutnud plaanid teatris ja kontserdimajas seada nii, et üks ei hakka teist segama. Vanemuise sümfoonikud tulid rõõmuga proovi meie saali, kus neil hiljem tuleb esineda. See on kontserdi edukuse üks eeldus.

Saali akustika on tekitanud vaidlusi.

Pärast renoveerimist leidis alguses virisejaid. Nurisemised lõppesid Tõnu Kaljuste ja Eri Klasi tunnustussõnade järel meie hea akustika kohta.

Enne uut hooaega oli kontserdimajas muusikasündmus, mis tegi omamoodi ajalugu. Mitu pianisti, nende hulgas kuulus Igor Bril Moskvast. Kitarriga meie Jaanus Nõgisto ja tatari virtuoos Enver Izmailov. Laulmas Silvi Vraidi ja Gunnar Grapsi kõrval ka Tõnu Kark. Ning palju teisi.

3. septembril tähistas FIXi vaimne isa Väino Land oma 50. juubelit võimsa galakontserdiga. Muusikat seinast seinast erinevatelt muusikutelt jätkus pisut üle viie tunni. See oli esinejate rohkuse ja kontserdi kestvuse poolest rekordüritus.

Milline näeb välja eelolev hooaeg Tartu Kontserdimajas?

Eesti Kontserdil on plaanis 40 kontserti. Suur osa Tallinnas toimuvast tuleb ka Tartusse. Aastavahetust ilmestavad suured millenniumikontserdid.

Kõike üles lugeda pole mõtet. Muide,

Eesti Kontsert

The King's Singers 30. jaanuari kontserdiks on saal peaaegu välja müüdnud.

Jätkub koostöö Hortus Musicuse, Tõnu Kaljuste kammerkooriga.

Meie eripäraks on balletietendused, esmajoones lastele. Tartusse on oodata balletiartiste kogu maailmast.

Enamik kontserdietendustest toimub Vanemuise kontserdimajas. Muusikat

jagub ka TÜ aulasse, ajaloomuuseumi, kirikutesse, õlleklubisse Atlantis.

Jutuajamine Vanemuises tiksus sügisesse.

Laine Jänesel on varuks väike üllatus. Sügis algab kontserdimaja fuajees maheda lindimuusikaga.

Loodusfotograafid Ain Tavita ja Arne Ader avavad oma sügisfotode näituse. "Meie maja on polüfunktsionaalne. Nüüd

saab siin muude ürituste ajal vaadata ka kauneid looduspilte," lausub Laine Jänes esimese fotonäituse avamisel kontserdimajas.

Sügise saabumist toonitab pehme vihmasadu.

MALLE ELVETI tekst ja foto

PISUT NOSTALGIAT

Lugedes augustikuu Muusikalehest Piret Aidulo sõnumit njuujorklase juubelikontserdist Tallinnas, hakkasid kummitama mälestused noorusaja kontsertide külastamisest. Ise mittemusitseeriv, osalesin innuka kuulajana kolmekümnendate aastate pea kõikidel tippkontsertidel. Ei kavatse siinkohal loetleda neid maailmakuulsaid ega kodumaiseidki tunnustatud interpreete ja kollektiive, kes siis vaimustasid kontserdipublikut. Lasen silme eest läbi mõned väga sagedased publikupoolel viibijad.

Väga selgelt meenub nooruke, tumeda juuksepehmakuga, sale ja särtsakas Helen Tobias. Otse uskumatuna tundusid tema õpingud sellisel võimsal, rangel pillil, nagu on orel. Alati oli ta koos ema ja vanema õe, harfikunstniku Silwia Tobiasega, kelle 90ndat sünniaastapäeva isa Rudolf Tobiase mälestusaastal ei märgatud meenutada. Ometi oli ta silmapaistev interpret sellel imelisel muusikariistal. Sündinud ja õppinud välismaal, kuulus ta oma parimatel tegevmuusiku aastatel 1935-1970 Estonia teatri orkestri koosseisu. 1972. aastal sai ta lõpuks loa siirdumiseks õe Heleni juurde Ameerikasse, kus 77aastasena 1985. aastal lõppes tema maine teekond.

Õige sagedased kontsertide külastajad olid arstid Soonets ja Paul Pedusaar abikaasadega, rahukohtunik Laanekorb tütardega, skulptor Juhan Raudsepp, maalikunstnik Johannes Greenberg, poetessi Maria Underi tütreid Dagmar ja Hedda Hacker, näitlejad Liina Reimann, Albert Üksip koos Albina Kausiga, Aarne Viisimaa, Mare Leet. Alatised saalisviibijad, põhiliselt muidugi oma



Raimund Kulli pühendusega foto

elukutse tõttu, olid muusikaarvustajad Ed. Visnapuu, Theodor ja Artur Lemba, viimase saatjaks abikaasa, keda rahvasuus hüüti "Lemba kirbuks". Küllap sai ta selle hüüdnime väga väikese kasvu ja tõmmuverelise tõttu!

Rõdude ääri täitsid püstiseisu piletite omajad, tolleaegsed konservatooriumi õpilased, nagu Roman Matsov, Elsa ja Gregori Heuer, Artur Uritamm, Celia ja Hubert Aumere, tšellist Kaljo Raid, konservatooriumi kolmekordne diplomand Els Aarne ja paljud teised.

Meeldesõöbinud on Miliza Korjuse lahkumiskontsert 1933. aastal ja tema isa pingeline kaasaelamine tütre esinemisele. Sellelt kontserdilt on erilisel mällu jäänud imesäravalt esitatud Delibes'i "Kellukeste aaria" ooperist "Lakmé" ja sama autori "Nukuke".

Üks imposantsemaid kujusid oli maestro Raimund Kull. Temaga seoses meenub veel praegugi legendina leviv juhtum sümfooniakontserdilt, mida ta juhatas, solistiks noor sarmikas Carmen Prii. Keset viiulikontserti lõi temperamentne dirigent solisti viuli pooleks, st viiuli kaela otsast ära. Tekkis jahmatav paus, millele aga väga kiirelt reageeris kontsertmeister Hugo Schütz. ulatades oma viiuli Carmenile, ise tolle katkise pilliga kiiresti tegelastetuppa rutates. Kontsert jätkus. Teadagi oli viiulikontserdi lõppedes tohutu aplaus, mida auga vääriskandev solist, kes end äpardusest häirida ei lasknud ja mängis võõral viiulil kontserdi lõpuni.

Need on mälestuskilukesed, mis õige pea muutuvad mälestustemälestuseks.

ELLEN URITAMM

September oli pärast suvist möllu ka muusika valdkonnas hingetõmbamisku. Talvine hooaeg hakkas aeg-ajalt tuure peale võtma, esialgu Eesti Kontserdi kontsertide näol, uuesti alustavad tegevust taidluskoorid. Pensionärid, kes olid ka suvel pidanud oma pidusid, aktiveeruvad septembri lõpul-oktoobri algul seoses ülemaailmse vanurite päevaga. Juhtus muudki.

Harjumaalt

* 1. septembril alustasid kõik Keila koolid äsjarenoveeritud laululaval avaaktusega, mis lõppes kontserdiga. 4. septembril olid jällegi Keila valla päevade raames kontserdid Klooga rannas ja Niitväljal, taidlejate kõrval esines Piirivalve orkester, laulsid Uno Loop jt.

* 4. septembril kirjutati Lääne-Harju Ekspressis 28. ja 29. augustil Paldiskis toimunud Londoni West Endi solistide esinemistest. Keila segakoori dirigent Anu Matteus oli rahul nii organisatoorse kui ka muusikalise küljega, kuid leidis, et "...sellist tunnet, et hüppaks püsti ja plaksutaks, ei tekkinud".

Hiiumaalt

* 25. septembril käisid Hiiumaa taidlejad sealse kunagise koorijuhi ja muusikamehe Edgar Pärnsalu (1919-1977) haulal Kärkla kalmistul seoses tema 80. sünniaastapäevaga. Lauldi ka tema L. Koidula tekstile komponeeritud laulu "Lained". Mõlemad Hiiumaa lehed avaldasid E. Pärnsalust mälestusartikli.

Jõgevamaalt

* 3.-4. septembril peetud Kursi kihelkonna päevadel said teineteist võrrelda kihelkonna kahe valla - Puurmani ja Laeva - taidlejad mõlemas vallas toimunud üritustel.

* 18. septembril andis Jõgeva kirikumajas kontserdi vanamuusikaansambel Heina-vanker.

Järvamaalt

* Lõppes Ahula rahvamaja ja Aravete kultuurimaja remont. Ahulas loodetakse selle raames elektriküttelt katlaküttele üleminekuga saadava kokkuhoiu arvelt remondikulud katta 12 aasta jooksul.

* 4. septembril peeti Jänedal Musta Täku tallis selle suve viimane, kümnes simman. Need on olnud rahvarohked ettevõtmised, kus on esinenud erinevad rahvamusikaansamblid. Tuleval aastal on plaan parandada tingimusi.

* Järvamaa poistekoori ümberkujundamine neljahäälseks ei lähe kergelt.

* 21. septembri Järva Teataja andmeil jäetakse Türi kultuurimajas osa planeeritud üritusi ära, et hoida kokku raha aastatuhande vahetuse peo jaoks.

* 23. septembril korraldas Järvamaa Naisteühenduste Liit taidlusega tuluõhtu toetamiseks oktoobris avatava Lasteabikeskuse lapsi.

Läänemaalt

* 29. septembri Lääne Elu avaldab kokkuvõtte möödunud suve ürituste arutamises maakonna kultuuritöötajate kokkutulekul. Kiita saavad muuseumid ja raamatukogud. Sõna "muusika" selles kokkuvõttes ei esine.

Põlvamaalt

* 11. septembril oli Mooste valla Sakna külas taidlusega reheapidu.

* 16. septembril Põlva maavanema Mart Madisoni vastuvõtul olnud vanurid löid korduvalt laulu lahti.

Pärnumaalt

* 10. septembril Pärnu Postimehes avaldatud arvustuses 6. septembril Tervise keskuses toimunud kontserdi "Georg Ots ja tema laulud" kohta saab kiita Estonia solist Hans Müllberg. Aare Saali laulmine noodist aga olnud haltuuremaiguline.

* 21. septembril teatas Pärnu Postimees, et Mai kultuurikeskuse eksdirektorile Ivo Üprausile mõisteti Pärnu linnakohtus linnale tekitatud ligi 400 000 kroonise kahju eest 3 aastat vabadusekaotust tingimisi. Linna kultuuri- ja spordiosakonna juhataja Andrus Haugas mõisteti õigeks, kuna seaduses pole selgelt fikseeritud, milline õigus oli tal selle asutuse finantstegevust kontrollida.

* 29. septembri Pärnu Postimehes teatas Mati Põdra, et tal on konkreetne plaan Pärnu palgalise pasunakoori taastamiseks.

Raplamaalt

* 3. septembril tähistati Rapla kiriku oreli valmimise 60. aastapäeva Aare Paul Lattiku orelikontserdiga. Alustati korjandust oreli kordaseadmiseks.

* 4. septembril oli Kärus maakondlik meestelaulupäev, millega tähistati 130 aasta möödumist esimesest laulupäevast praeguses Rapla maakonnas. Esinesid ka poistekoored ja puhkpilliorkestrid. Omapärane oli Hageri meeskoori ja puhkpilliorkestri sümbioos.

* 22. septembril esitles kitarrist Heiki Mätilik oma uut plaati "Hispaania legend" Raplas.

* 25. septembri Nädaline kirjutas 100. sünniaastapäeva puhul esimesest konservatooriumiharidusega muusikaõpetajast Raplamaal Martin Laurimaast.

Saaremaalt

* 7. septembril kirjutas Meie Maa Tallinnas tegutsevast muhulaste folkloorirühmast Munaksed, kes esindas Eestit tänava Leedus toimunud folkloorifestivalil Baltica. Ta esitas seal 12 regivärsilist laulu.

* 10. septembril lisandus Rakvere kultuuriüritusi saatvale suurtsüklikale Ööbik vend Kuressaares nimega Kotkas.

* 25. septembril avaldas Meie Maa kokkuvõtte Saaremaa selle suve kultuuriüritustest. Õige leitakse olevat põhimõte "Mitte üks suur, vaid mitu väikest".

Tartumaalt

* 2. septembril esitasid Anne Kaasik ja Heikki-Rein Veromann Tampere majas laule Uku Masingu ja Ernst Enno tekstidele.

* 10. septembril esietendus Vanemuises Donizetti ooper "Lucia di Lammermoor" Taisto Noore lavastuses, peaosas Tatjana Romanova.

Valgamaalt

* 11. septembri Valgamaalases selgub, et Valga kultuuri- ja huvikeskuses tänava sügisel tööd alustavast 24 ringist on 10 seotud muusikaga.

* 18. septembri Valgamaalases kirjutati, et Rootsisis elava viiuldaja Alfred Pisukese sõnul pole Valgas enam nii palju joodikuid kui varem, aga neid jätkub veel piisavalt.

Viljandimaalt

* 17. septembri Sakala kirjutab, et 60 üldlaulu- ja -tantsupeo kollektiivi juhti oli Viljandi maavanema vastuvõtul ning kui Viljandi Eve studio käis septembri 1. poole esinemas Hollandis, hakkasid vanadekodu vanurid kaasa ümisema laulule "Jää jumalaga, Mann".

* 25. septembril tähistati Hüpasaares Mart Saare 100. sünniaastapäeva. Väljajagatud laulehtedelt laulis rahvas kaasa puhkpillimuusikale. Kuulati Johannes Jürissoni jutte ning suur osa kogunenust kasutas võimalust kõnida mööda laudteed rappa. Els Roode murdis teel käeluu, kuid jätkab kandlefestivalil dirigeerimist.

* 30. septembri Sakala teatas, et Viljandi Kultuurikolledži vastavatu kohvikus võib edaspidi lõunat süüa torupilli- ja kandlemuusika saatel.

Ida-Virumaalt

* 9. septembril avaldas Narvskaja Gazeta ülevaate kultuurimaja Energeetik algavast 25. hooajast. Olulisel kohal on Narva linnaorkestri esinemised koos tuntud lauljatega. Ühtlasi teatati, et kultuuriosakonna juhataja Boriss Paršin lahkub tööle muusikakooli.

* 24. septembril Jõhvis toimunud elektroonilise muusika festivalil oli esinejaid ka Tallinnast, Tartust, Kohtla-Järvelt ja Sillamäelt.

* 29. septembri Põhjarannikus teatati, et klassikalise muusika kõrval hakatakse lisaku kunstide koolis nüüd suurt tähelepanu pöörama ka rahvamusikale, kuna sinna on tulnud tööle 3 tugevat Viljandi Kultuurikolledži lõpetajat. Nad kasutavad sellealaseid teadmisi ka solfedžotundides.

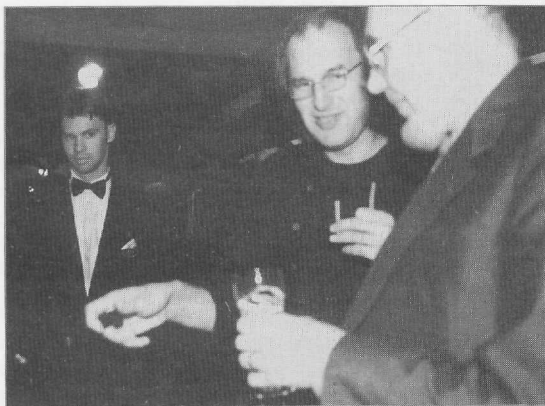
Lääne-Virumaalt

* 1. septembril andsid kohalikud taidlejad Rakvere Kolmainu kirikus kooliaasta alguse puhul kontserdi linna koolide õpetajatele. Virumaa Teataja järgi otsustades vaibus seejärel muusikaelu kogu maakonnas terveks kuuks.

Võrumaalt

* 16. septembri Võrumaa Teataja põhjal asuvad Võru Kandle sel sügisel harjutama 1 meeskoor, 3 naiskoori, 4 segakoori, 4 ansambliit ja puhkpilliorkester.

CD šamaanitrummiga



Veljo Tormis ja Tõnu Kaljuste pärast CD-plaadi esitlust Rotermanni soolalaos. Trummipulgad T. Kaljuste käes
Anne-Malle Halliku foto

Rotermanni soolalaos toimus 19. septembri õhtul rahvusvahelise pressi arvukal osavõtul Veljo Tormise uue CD plaadi esitus. Banketil söödi šamaanitrummi kujulist torti.

Riho Päts 100

Eesti muusikakavatsuse korüfee Riho Pätsi 100. sünniaastapäeva tähistati 4. oktoobril rahvusvahelise teaduskonverentsiga Eesti Rahvusraamatukogus ja väikese kontserdiga EMA kammersaalis.

Mitmes sisukas ettekandes käsitleti R. Pätsi uuenduslikke suundi - Eesti koolimuusikas (M. Vikat), relatiivse meetodi arendamisel (E. Üleoja), edusamme C. Orffi muusikaõpetuslike ideede propageerimisel (M. Pullerits) jne.

Leelo Kõlar-Pätsi analüüsile R. Pätsi klaverimuusikast järgnesid näited kogumikust "Klaveripalad lastele eesti rahvaviisidel" TMKK-i klaveripedagoogi M. Pakri õpilaste esituses.

M. Tomson ja P. Kuusk valgustasid R. Pätsi muusika-ajakirjanduslikku ja heliloomingulist tegevust. Huvi pakkusid külaliste E. Urho, L. Ramfjordi ja S. Helmsi sõnavõttud Soome, Norra ja Saksamaa muusikakavatsuse probleemidest.

Samal päeval avati ka Rahvusraamatukogu kataloogihallis R. Pätsiga seotud trükiste näitus.

INES RANNAP

Miks on Järvamaale vaja kultuurijuhti?

3. septembril avaldas Järva Teataja jutujamise maakonna kultuurijuhi Aivo Toomistuga. Oma tähtsamate saavutuste hulka loeb ta riiklikku toetuste saamist muusikakoolidele ja rahvakultuuriürituste kestmajäämist. Ta pole veendunud, et ilma kultuuriosakonnata oleks Järvamaal ainsana Eestis iga-aastane laulupidu (sellel oli ilmselt oma positiivne mõju tänavuse üldlaulupeo ettevalmistamisel, sest Järvamaad loeti üldjuhtide poolt üheks parimini ettevalmistatuks - toim.). Kui jääks aasta vahele, ei saaks ülejärmisel aastal suuremalt korraldada, sest raha kulutatakse ära millelegi muule.

Bändis Mu-Mumps mängimiseks ning pulmavanemana tegutsemiseks jääb A.

Toomistul praegu põhitöö kõrvalt küll vähe aega, kuid ta peab sellist lisategevust vajalikuks.

21. septembril astus A. Toomiste teravalt välja Kultuuriministeeriumi plaani vastu vähendada tuleval aastal oluliselt riigieelarvelisi kulutusi rahvamuusikale. Niisugused artiklid olid ka teistes maakonnalehtedes ning sellest oli tulu.

"Igas inimeses on muusika,"

väidab 11. septembri Vooremaa veergudel Voore kooli noor, ema elukutse omandanud muusikaõpetaja Heveli Pilt ning lisab, et igat last saab laulma õpetada, vaja on vaid individuaalset tööd teha, ühega rohkem, teisega

vähem. "Viisi hakkab igaüks kindlasti pidama, sest musikaalsus ja rütm on kõikides inimestes olemas." Ta väidab seda oma kogemuste põhjal. Kui suures koolis on valida suuremate muusikaliste eeldustega laste seast, siis väikeses koolis on lugu teine. Tema klassis on aga ainult 8 õpilast.

Heveli on perekonna vanima lapsena (tal on kaks nooremat õde ja kolm nooremat venda) alati tahtnud saada õpetajaks. Pärast Tartu Õpetajate seminari lõpetamist ta oma ema kodukanti tuligi. Kolm aastat on ta seal korraldanud kevaditi Vooresilleri nimelist lauluvõistlust ning ta kunagine õpilane Silja Kana pääses televisiooni lauluvõistluse Laulusiller 2000 lõppvooru.

"Suvefestivalid kiritsevad päikesepaistelgi"

Sellise pealkirja all avaldas Pärnu Postimees ülevaate linna suviste festivalide finantstulemustest. Vaatamata sellele, et suvitajaid oli Pärnus sel suvel rekordiliselt palju ning Pärnu linnavalitsus rahastas 9 tellimusfestivali ja linna kultuurinõukogu 20 üritust (kokku oli neid kultuurikalendris 43), ei suutnud paljud ots otsaga kokku tulla. Kahjumisse jäid Pärnu Jazz, kantrifestival (millest on juba otsustatud edaspidi loobuda) ning alternatiivifestival Waldhof Fest. Viimase eelarve oli 90 000 krooni, sellest linna toetus 50 000. Korraldaja Urmas Laas ütles, et tuleval aastal suureneb eelarve poole võrra, kuna tahetakse tuua Pärnusse ka välisartiste.

Pärnu Ooperi intendant Andrus Kallastu sõnul oli tema organisatsiooni müügitulu sel aastal niisama suur kui kultuuriministeeriumi toetus - 50 000 krooni. Raha saadi ka linnavalitsuselt. "Kui on linna ja riigi baastoetus, siis võib müügitulust rääkida," mõnits Kallastu.

Pärnu linnavalitsuse arengumeti korraldatud tänavaküsitlusel 2738 inimeselt vastas enamik, et Pärnus peaks suvel ühe-kahe tippürituse kõrval toimuma palju väiksemaid.

Samal teemal võttis 8. septembril Pärnu Postimehe veergudel sõna Pärnu muusikanõukogu liige Vardo Rumessen, keda ei rahulda Eesti Kontserdi tegevus Pärnu suvefestivalidel. Kultuuriministeeriumi kantsler Margus Allikmaa on talle öelnud, et välistatud pole otsene riigipoolne toetus Pärnule, kuid probleemiks on Pärnu suvefestivalide rohkus.

Kallastutest nii ja naa

11. septembril avaldas Pärnu Postimees Toomas Kuteri jutujamise Helsingis elavate Kai ja Andrus Kallastuga. Dirigent ja helilooja Andrus on seal õppinud juba 1992. aastast, kavatseb sel aastal lõpetada Sibeliusi Akadeemia ning minna edasi doktorantuuri. Ka laulab ta Soome Raadio kooris, mis kindlustab perele kindla sissetuleku. Kai asub õppima laulmist Helsingi konservatooriumis ja unistab laulpedagoogi karjäärast Pärnus. Nad kinnitavad, et nende arusaamised muusikast on ühesugused. Helsingisse võetakse kaasa ka lapsed.

Nii Pärnus sündinud Andrus kui Kai on tihedalt seotud Pärnu Ooperiga. Andrus on ürituse vaimne isa, praegu ametlikult intendant. Kai administratsioonijuht ja mitme Pärnu Ooperi egiidi all toimuva ürituse produtsent. Nad on oma ettevõtmisest innustunud. Novembris on plaanis etendada Poulenci mono-ooper "Inimhäääl", esitajaks Kai Kallastu, edaspidi aga koondada Pärnu Ooperi egiidi alla trupi soliste. "Pean Pärnu Ooperi tegevust õnnestunuks," väidab Andrus Kallastu.

Hoopis teisel arvamusel on 21. septembri Pärnu Postimehes Mati Põdra. Ta vaidlustab mitu Kai ja Andrus Kallastu väidet ning leidab, et Pärnu Ooper ei peaks ellu viima suurejoonelisi projekte, millest osa on ilmselt ebaõnnestunud, vaid et selle missioon "peaks olema väikesemõõtmeliste nii-öelda kohvritesse pakitavate klassikaliste muusikalavastuste etendamine" Pärnus ja Pärnumaal.

M. Põdra leiab, et Kallastutele on võõrad majanduslikud ja juriidilised asjad ning seetõttu on Pärnu linnavalitsuselt Pärnu Ooperile suurte rahade eraldamine ebaotstarbekas. Ta arvab, et osalt seetõttu on Sütevaka muusikakooli õpetajatel seni saamata töötasu kogusummas 80 tuhat krooni ning et enne selle küsimuse lahendamist ei tohiks linna kultuurijuhid eraldada Pärnu Ooperile ühtegi senti.

Kompleks kõrgelaubaliste suhtes

4. septembril avaldas Pärnu Postimees jutujamise Sindist pärit bändi The Tuberkuloited 24aastase solisti Indrek Raadikuga (alias Summeriga), kes laulab põhjamaiselt vaoshoitult, nagu enamik teisi selle bändi liikmeid pole ta muusikat rohkem õppinud kui Sindi keskkooli muusikaklassis.

Peale laulmise on I. Raadik tegelnud ka muuga, nagu raadiomagnetolaade müügiga ja autojuhtimisega. Nüüd mõtleb ta muusikavälise elukutse omandamisele. Selleks tuleb aga õppima minna Tartusse. Kuigi bändi on Tartus hästi vastu võetud, on tal kõhklusid. Tartusse jõudes, "tekib alaväärsuskompleks, sest seal on kõik nii kõrgete laupadega," seletab solist.

Küsimuse peale, kas ta naist võtma ei hakka, vaatas Indrek Raadik häbelikult oma elukaaslase poole ja vastas siis eitavalt, põhjendades: "Töötuse andmine võib kõik hoopis ära rikkuda."

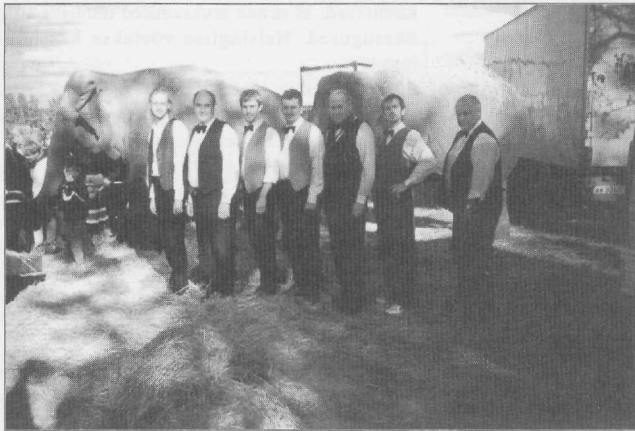
89aastane Helend Peep mängib endiselt teatris

Juba 30 aastat pensionil olnud Helend Peepul pole ükski hooaeg möödunud rollideta, kirjutas 6. septembri Tartu Postimees. Mullu kutsuti ta esitama oma kuulsat "Kerjuse laulu" B. Kõrveri "Ainult unistuse" uuslavastuse esietendusel Ugalas. Aplaus oli aga nii võimas, et tal tuli laulda selle opereti kõigil 25 etendusel. Tänavu

esineb ta koduses Vanemuises Jaan Toominga "Kummitussonaadis", mängides kummitavat sumut, valge lina ümber. "Üks laul, muud mul seal polegi. Hea seegi," arvab H. Peep ise.

Tal on valminud ka 300-leheküljeline mälestusteraamat "Kolmas kell". See jõuab eeldatavasti raamatulehtidele näitleja 90. sünnipäevaks.

Elevandid löid tantsu politsei pilli järgi



Seitse Eesti politseiorkestri muusikut mängis kuus nädalat tavatus miljöös. Eestis esinenud rahvusvaheline tsirkustrupp astus lavale orkestri džässbändi rütmide saatel.

Politseiorkestri džässbändi kui tervikust muusikakollektiivi eelistas Rootsi tsirkusega läbi Eesti tuuri teinud meelelahutusarimees Lauri Viikna teistele professionaalsetele muusikutele. "Tähtedest moodustatud trupp oleks võinud olla viletsamgi. See on väga täpne töö, igal trummilöögil on suur tähtsus," rääkis Viikna.

Repertuaari kahetunniliseks tsirkuse programmiks harjutas bänd kaks päeva Keilas. "Lood valisime ise: klassika, rock, jazz, dixilandmuusika. Artistid olid nõudlikud. Oma noodikogu oli Moskva tsirkuse artistidel, kes tantsisid hobustega," rääkis muusikute juht kitarrist Kaido Kodumäe.

Elamuslikuma mulje jättis kahes bussis väliolukorras koos tsirkuseartistidega elanud pillimeestele mängimine elevantidele, õhuakrobaadile, jalgrattaga žongleerijale.

Pillimehed elasid kaasa ka elevantide seiklustele Eesti eri paigus. "Tooge neile õunu," soovitasid muusikud elevantide juures tunglevale publikule.

Malle Elveti tekst ja foto

Leigo järvemuusikast

2. septembril Valgamaalane avaldas kirjutise järvemuusikast Leigo turismitalus Otepää lähedal, millest oli juttu ML eelmise numbril Regionalias. 21. augusti kontserdil oli olnud ligi 2000, 27. augustil aga (mõlemad tasuta) ligi 4000 kuulajat. "Kummalgi õhtul ei olnud tuhandete vaatajate hulka Leigole eksinud ühtki ülbitevat eesti- või võõramaalast, purjus või räuskavat noortegrupp." Vähesel hilinemisega saabunud Tõnis Mägi öelnud, et oma esinemisvalikuid tehes eelistab ta tulevikus ennekõike Leigot. Oma vaimustust avaldas Kuku raadios Leigol käinud Rein Lang.

Lisatud on ka intervjuu Leigo talu peremehe Tõnu Tammega, milles peatähelepanu pööratud sellele, kuidas ta oli ametis tulefektide päästmisega, kui selgus, et keegi oli kinnitussnäärid pooleks tõmmanud. Põhiliselt õnnestus siiski viga õigeaegselt kõrvaldada.

Küsimusele, kuidas asja korraldatakse tuleval

aastal, vastas Tõnu Tamm, et klassikakontsert antakse endist viisi tasuta, teist liiki muusikaõhtute korraldamise üle peetakse veel aru. Ka tahab ta Leigole juurde tuua kunstikogusid.

Piiriäärsed laulud

10. septembril andis metsatöötajate meeskoor **Forestalia** kaks kontserti Valgamaa kahes riigipiiri-lähedases kohalikus kultuurikeskuses - Alal ja Harglas. See kuulub Eesti Kultuurkapitali toetatud projekti raamidesse anda 10 aasta jooksul igasügisese tasuta kontserdid maakonniti Eesti piiri lähedastes kohtades, kus kontserte korraldatakse harva. Alustati mullu Võrumaast, esineti Krabi Põhikoolis ja Vastseliinas. Tuleval aastal lauldakse Viljandimaa piiriladel.

Forestalia asutati 1972. a toleaeegse metsamajanduse ja looduskaitse ministri Heino Tederi algatusel 40-liikmelisena. Praegu on ta 60-liikmeline. Kavvas on valdavalt loodus- ja metsalaulud, laulud koduarmastusest, isamaast, palju on rahvalaule. On lauldud ka operikoore ja kantaate. On huvitavaid tavasid, näiteks tammede kontsertide sari, millega tähistatakse laululaagri lõpetamisel koori istutatud tammede 20. sünnipäeva. Tänavu on see Ardu Harjumaal.

Kuna koori liikmed on hajutatud üle Eestimaa, toimuvad kord kuus Tallinnas või Tartus 5tunnised maratonproovid. Peadirigendiks on algusest peale prof. Alo Ritsing, tema kõrval oli 15 aastat Ants Soots, praegu Ilmari Johanson.

Narva oli nädal aega Eesti sügisene kultuuripealinn

16. septembril teatas Narvskaja Gazeta, et Narva on sellest päevast kuni 21. septembrini - seega nädal aega - Eesti sügisene kultuuripealinn. Vastava dokumendi olid kaks päeva varem, 14. septembril Narva linnapeale Eldar Efendejevile üle andnud Tallinna linnavolikogu esimees Edgar Savisaar ja linnapea Peeter Lepp. E. Efendejevi sõnade kohaselt vastav idee olla Pärnu moodi mõneks ajaks Eesti kultuuripealinn tekkis Narvas juba mullu sügisel, kutsus esialgu Tallinnas esile vastuseisu, kuid lõpuks lepidi kokku, et pealinnaks olemine kestab mitte kuu, vaid ainult nädal aega.

Selleks ajaks Tallinn "laenas" Narvale ka Rahvusvahelise muuseumifestivali, põhiliseks muusikaliseks ettevõtmiseks kujunes aga Eesti Kontserdi poolt organiseeritud Ameerika pianisti Daniel Blumenthali esinemine koos ERSOga kultuurimajas Energeetik.

Seejärel viis leht 2 numbris läbi küsitluse: "Mis on kultuur?". Vastuseid oli mitmesuguseid, näiteks gaastane Galja leidis, et kultuurine on see laps, kes ei tee paha, annab emale lilli ja loeb talle ette.

4. septembril ilmus Narvskaja Gazetas kontserdiülevaade. Teade sellest, et kontsert toimub seekord kultuuripealinnaks olemise raames, oli mõjunud ergutavalt. Saal oli puupüsti täis, ka inimesi, kes tavaliselt kontserdil ei käi. Publik plaksutas ägedalt, sh palade vahel, kus

polnud seda ette nähtud. Rohkesti oli toodud sellele kontserdile ka väikesi lapsi, kellel vaitolemine pianisti ja orkestri esinemise ajal ei tulnud hästi välja.

Käivad ettevalmistused tuleval aastal kultuuripealinnaks olemise õigeaegselt ja põhjalikult ettevalmistamiseks.

Ikka Tamula ümber

Võru maavanem, Eesti seksikaimaks meheks tituleeritud Robert Lepikson kirjutab tihti Võrumaa Teatajas temale omase bravouriga. Pärast seda, kui ta oli 4. septembril selgitanud, miks ta riigiametnikuna siiski kandideerib omavalitsuse valimistel Võru linnas, ilmus temalt samas lehes lugu intrigeeriva pealkirja all: "Tamula - paik kahtlaseks äriks ja pettuseks". Selles väidab ta, et tänavu Võru järvemuusikat korraldanud firma BDG petnud Võru linnaga lepingut sõlmides teda kui Lollivaniit mitmel viisil sadade tuhandete kroonide ulatuses.

Lepiksoni süüdistusi lükkavad rahulikus toonis 11. septembril BDG juhatuse esimees Peeter Rebane ja 14. septembril Võru linnapea Tõnu Jõgi.

Ajaleht Võrumaa Teataja pole kiirustanud omapoolse versiooni avaldamisega selle segase loo kohta.

Tüür Kärddlas ja Frankfurdis

Kärddlas vaimuliku perekonnas sündinud Erkki-Sven Tüür tähistab 25. septembril sünnilinna kirikus kontserdiga 40. sünnipäeva.

Tallinnas keelpillikvartett ning Heiki Mätlik, Jaanika Lentsius, Andres Uibo, Jüri Leiten ja Kristjan Mäeots esitasid autori kammerlikumaid teoseid: Keelpillikvartett Urmas Kibuspuu mälestuseks, Spectrum I ja II jt. Oli pikk aplaus, rohkesti lilli ja käepigistusi.

Samal päeval ajalehele Hiiumaa antud intervjuus ütles E.-S. Tüür, et ta väga ootab seda kontserti. Ta lisas, et valdav osa tema loomingust on sündinud suvekodus Kõpu metsade keskel, inspiratsioon on andnud segamatus, loodus ja kõrvalasuv tore avameri.

Intrigeerivale küsimusele: "On öeldud, et Tüür jõuab Pärdist ette," vastas Tüür: "Muusika pole traavlite võiduajamine. Mina leian, et kirjutan üksikalt, mis minus on." Ta lisas, et eelmisel nädalal oli ta viiulikontserdi esiettekanne Frankfurdis, kus teises osas tuli ettekandele Beethoveni 3. sümfoonia ja kokkuvõtvalt: "Mul on hea meel, et minu teos esitati niisuguse kuulsal heliloojal niisuguse kuulsal teosega ühel kontserdil."

Kaljuste austab rahvast

4. septembri Nädalises ilmunud ülevaates kirikumuusikafestivalist saavad kõige rohkem kiita Ingrid Paul plokkflöötidel ja Kaljuste koor. Koorijuhi Urve Uusbergi sõnul oli Kaljuste üks esimesi, kes ütles rahva olevat väärt aru saama sellest, millest lauldakse ning hakkas pakkuma ja nõudma teksti tõlkeid eesti keelde.

(järg lk 22)

Barcelona ooper avab taas ukсед

Kui Barcelona ooperihoone 1994. aasta jaanuaris maha põles, nuttis sopran Montserrat Caballé: "Milline kohutav õnnetus!"

Nüüd on ooperihoone taastatud ja avab 7. oktoobril uuesti hoaja Puccini "Turandot" etendusega.

Kõik, mis oli hoone esmakordsel avamisel 152 aastat tagasi, on tagasi: punasest sametist istmed, kuldornamentid, laemaalingud. Kuid palju on ka lisandunud: moodsaim tehnoloogia ja täiuslikum akustika, paremad ruumid harjutusteks ja publiku jaoks. Hoone on nüüd 70 m kõrge, mahutab 2320 pealtvaatajat. Kubatuur on endisega võrreldes kolmekordistunud. "19. sajandi stiili ja 20. sajandi tehnoloogia suurepärase süntees," iseloomustab uut hoonet direktor Josep Caminal. Ta võib võistelda Madriidi Teatro Realiga, mis 10aastase restaureerimise järel avati 1997. a.

Rekonstrueerimine Barcelonas läks maksma 18 miljardit pesetat (112 miljonit USD), millest 10 miljardit tuli eraettevõtjatelt.

On täitunud Caballé sõnad: "Selline teater ei või lõplikult hävida." Ning on kantud hoolt ka selle eest, et 1994. aasta tragöödia ei saaks enam korduda. On rakendatud rangeid julgeolekuabinõusid ning teatri alla on rajatud poole miljoni liitri mahuga veereservuaar.

dpa-ETA

Riia ooper võitleb püsijäämise eest

Septembri algul toimunud pressikonverentsil väitis Riia Ooperiteatri juhtkond, et maja ähvardab sulgemine 1,5 aastaks, kui ei suudeta

lahendada finantsprobleeme, mis on tekkinud seoses ebapiisava riikliku toetusega. On ära makstud 600 töötaja sotsiaalmaksud, ent tulumaks ainult osaliselt.

Ooperi juhtkond püüab teha omalt poolt kõik, et asi ei läheks katastroofini. Ühe vahendina on nüüd loodud võimalus tellida pileteid interneti kaudu. Esialgu vaid üheks kuuks ette ning vaid ooperi enda etendustele. Kavas on aga lähemal ajal selle teenuse paremamine: interneti tellimused mitmeks kuuks ette ka teistele majas toimuvatele üritustele ning välismaale. Peamisteks Riia ooperi välismaisteks küllastajateks on soomlased.

LETA-ETA

Viini Riigiooperis esietendus lasteoper "Unenägede õgardike"

Septembri esimesel poolel läks käiku projekt "Viini Riigiooper lastele". Ooperimaja lastetelgis terrassikatusel etendati Wilfried Hillersi laulumängu "Unenägede õgardike", mis jutustab sellest, kuidas kurjad vaimud võtsid vangi halbu unenägusid ärasõõva Unenägede õgardikese. Sellel olid kurvad tagajärjed: lapsed, nende hulgas printsess, ei saanud neid vaevavate halbade unenägede tõttu enam magada. Lõpuks printsess vabastab Unenägede õgardikese.

Lavastaja Michael Sturmiger on sellest muinasjutust kujundanud lapsi võlva loo. Nende aktiveerimiseks toimuvad vahemängud publiku hulgas. Lastele valmistatakse suurt rõõmu nende sekka tulnud näitlejate ja toodud rekvisiitide äratundmine.

Kuna terrassi kasutamine etendusteks on

talve ajal mõeldamatu, viiakse neid seal läbi 14 korda novembrini ja alustatakse taas maist. dpa-ETA

Peterburg võeti kampa

Läänemeremaade Muusikaakadeemiade Assotsiatsioon asutati novembris 1995 Rostocki Muusika ja Teatri Kõrgkooli direktori Wilfried Jochimi algatusel. Selle liikmeteks on Skandinaavia, Baltimaade, Saksamaa, Poola ja Soome muusikakõrgkoolid. Nüüd laiendati tegevuspiirkonda, võttes vastu ka Venemaa vanima, 1862. a Peterburis asutatud muusikakõrgkooli, mis praegu kannab Rimski-Korsakovi nime. Selle esimeseks direktoriks oli Anton Rubinstein ning selle on lõpetanud ka Tšaikovski, Stravinski ja Šostakovitš.

Läänemeremaade Muusikaakadeemiade Assotsiatsioonil on palju projekte. Nähakse ette originaalkeeltes kirjutatud ooperite vastastikust tutvustamist, Balti piirkonna arengu, sh keelete muutuste uurimist ning uuringu tulemuste arvestamist oma töö planeerimisel.

dpa-ETA

Suri kuulus tenor

Madriidis suri 71aastaselt Austria päritolu Hispaania tenor Alfredo Kraus, keda loeti 20 maailma parima tenori hulka kuuluvaks. Tal oli soe, pingevaba hääli ja elegantne esinemisviis. Viimasel ajal oli A. Krausi tervis vähihaiguse põdemise tõttu pidevalt halvenenud.

dpa-ETA

TALLINNA KONTSERDIELU - SEPTEMBER

Uus hooaeg - uus maailm

Eirates vana head kommet alustada uut hooaega mõne eesti helitööga rökatas 16. septembril avaloona saali J. Adamsi "Lühike sõit kiire autoga" - hea, et lühike! Adams on eesti publikult tähelepanu pälvinud oma iroonilise ooperiga "Nixon in China" ja mõnede paladega NYJD ansambli vahendusel. Seekordne näide, iseenesest ju konstruktiivselt vaimukas ja ülesküttev, jäi siiski kuidagi õhku rippuma, ilma hädavajaliku vaheda rütmistruktuuri ja selle ameerikaliku nõrke tunnetuseta, mida Arvo Volmerilt ja ERSO-lt ongi vast ideaalsel kujul liigne nõuda.

Enne järgmise loo juurde asumist väike ääremärkus: kas 5minutilist avapala ei saaks juhatada juba paigaldatud klaveri tagant, et vaevu alanud kontserdilt ei peaks kohe "vaheajale minema", elamaks kaasa orkestrantide lahkumise - klaveri kohaletirumise - orkestrantide naasmise tüütule protsessile?

Ülipopulaarse "Rhapsody in Blue" autori "õige" klaverikontsert F-duuris reedab juhuslikku laadi muusikalise haridusega Gershwini kammisetust sellele "õigele" seatud sisulis-vormiliste nõudmiste poolt. Prokofjevi hinnang: "See on kimp

kolmekümne kahetaktilisi šlaagreid" on ehk liialt karm, kuid "Rhapsody in Blue'st" õhkuvat vabadust ja fantaasiarikkust on kontserdis tunduvalt vähem.

USA pianisti Daniel Blumenthali kiire menu kogu maailmas toetus mitmele konkursivõidule; nüüd tegutseb ta aktiivselt solisti ja ansamblistina, vähemal määral ka pedagoogina. Eelõeldu põhjal oli kummastav näha teda tulemas lavale noodiga - kas värske teos või pole väikese Tallinna jaoks vaja perfektset ettevalmistust?

Lehekeeramishooles läks kahtlemata kaduma see interpretatsiooni seamine arengupinge, mis sunnib muusikasõpra oma kütkestavusega ikka ja jälle lunastama kontserdipiletit. Ka tuhmistus mulje Blumenthali ilmselt laitmatust pianismist ja loomulikust musikaalsusest.

Siingi andis tunda Volmeri ja ERSO akadeemiline korrektsus, millele ameerika folkloor, dzässirütmid kätketud vabadus jm on mõneti *terra incognita*. Siiski näitas Volmer üles suurt püüdlikkust, mille tulemusena kulges muusika sageli sünkroonis ja näiteks erutav-unistava teemaga teine osa haaras kõvasti kaasa.

Dvořaki Ameerikas valminud IX

sümfoonia kannab endas mõningaid neegri ja indiaani rahvamuusika intonatsioone, on aga põhiolemuselt siiski tšehhilik muusika - väga ilus, meloodiarikas, tundeline. Nüüd pääses ERSO n-õ oma elementi: eeskujulikult lihvitud esitus, eriti puhkpillide osas (Dvořak eelistas ju teemade esmaesitajaina ikka puu- või vaskpille ja lubas siis neile ligi ka keelpillid), Volmeri oskuslik "ainestiku selekteerimine", mis tõi alati olulisema esiplaanile ja üldine fraseerimise ekspansiivsus kinkis lõpuks hooaja avaldõgile väärilise elamuse.

Järgmisel sümfooniakontserdil (22. septembril) tõusis dirigendipulti Jin Wang. ERSOga juba teist korda koostööd tegevale Hiina-Austria muusikule on ilmselt südamelähedasem romantiline helilooming. Siit ka Mendelssohni IV sümfoonia meeleolukas ja stiilipuhast ettekanne. Siin näisid kõik tõlgitsusvõtted täitvat oma funktsiooni loomupäraselt, mida aga ei saanud öelda Debussy "Fauni pärastlõuna" kohta. Olgu küll tegu sõna otseses mõttes raue ja meeliskleiva muusikaga, tuleb seegi seada tähelepanu ülalhoidvasse liikuvusse ja vältida hajuvust, laialivalguvust. Kummatigi tahaks taas jagada kiitust ERSO puupillide

mängijate musikaalsusele ja meisterlikkusele.

Oboeist Thomas Indermühlet Saksamaalt kuulsime juba vähemalt neljandat korda, 1993. a ka dirigendina. Tulgu ta aga veel edaspidigi, sest suhteliselt piiratud võimalustega oboe kõlab tema käes üllatava värvikuse ja maksimaalse väljendusrikkusega.

R. Strauss pidas oma teost "üheks väga ilusaks oboekontserdiks" ja seda too kahtlemata on. Hilisemas perioodis tuntavalt lihtsamas helikeeles kirjutanud Straussil õnnestus anda solistile ja orkestrile võimalus kauniks ja mõtestatud kahekõneks.

Põhjamaad vahetavad noori interpreete

Põhjamaade-Balti noorte muusikute vahetusprojekti avakontsert 24. septembril tõi väheste huviliste ette 1996. a üheks esinemiseks kokkutulnutest püsima jäänud ansambli Nordic Voices. Kuus vokalisti on hiljaegu lõpetanud Norra riikliku muusikaakadeemia ja jäänud ühele meelele nii vana kui ka nüüdisaegse heliloomingu tõlgendusprintsiipides. Vibraatota laulmise lähtealuseks on neil vokaalansambli instrumentaalsete võimete demonstreerimine. Heli tekitamises on jõutud lausa "steriilsuseni", hoidutakse valvsalt inimhääle "puudujääkidest", kuid ollakse siiski küllalt paindlikud ja dünaamilised. Nende lühiaegsesse eksistentsi mahtuvate festivalidel osalemiste ja kontsertreiside rohkus tõestab, et Nordic Voices'il on maailma muusikapildis oma nišš.

Tallinna-kava oli jagatud intrigeerivalt kaheks - Mõtteks ja Mõttetuseks: ühel pool selget sisu omavatele tekstidele loodud Monteverdi, Martinu ja Stenhameri loomingu, teisel Ligeti ja Poulenci'i sürrealistlikel tekstidel põhinevad teosed. Paraku löödi enne kontserdi algust kava segi, muutes justkui mõttegi mõttetuseks... Kummatigi oli ansamblit õige huvitav kuulata, suuresti just nende tõepoolest instrumentaalse meisterlikkuse ja enesekindla esinemismaneeri tõttu. Kuigi noored norralased püsisid enam-vähem pidevalt ühel tõlgituslaineril, olgu siis tegu 16. või 20. sajandi looga, kujunes üldpilt siiski mitmekesiseks - ühelt poolt üllatas julgelt "täisvereline" lähenemine Monteverdi lauludele ja Martinu madrigalidele, teiselt poolt Poulenci ja eriti Ligeti "taandamine" küllalt romantilisele tasemele.

Vahetusprojekti raames on Eestisse oodata veel Läti keelpillikvartetti ja Rootsi duod, Age Juurikas on aga meiepoolne panus. Nelja maa vahelise koordinaatori Karin Hjorti sõnutsi on organisatoorne töö esialgu veel keeruline, samuti nõuab nuputamist üheainsa kõige

õigema esindaja valik. Kuid kahtlemata elavdab see projekt kultuurivahetust mitte üksi Rootsi ja Norra (loodetavasti liitub ettevõtmisse ka Soome ja Leedu, miks mitte Taanigi), vaid ka Baltimaade ulatuses. Mulluse "Rootsi aja" eeskujul võiks Eestisse tulla ka Norra ja Taani aeg!

Muusikasaadikud kängurude juurest ja Suure Lombi tagant

Sydney SBS Raadio ja Televisiooni Noorte sümfooniaorkester loodi Austraalia 200.



BANG ON A CAN ALL-STARS

juubeli pidustusteks (1988). Aastast aastasse aina muutuva koosseisuga orkestri asutaja - dirigendiks olev Matthew Krel on õppinud Gnessinite-nim Kõrgemas Muusikakoolis ja elab Austraalias juba paarkümmend aastat. Annotatsiooni põhjal ei saa kindlalt väita, et Krel pole dirigeerimist õppinud, küll aga kontserdi põhjal. Ilmselgelt võimekatest noortest - eriti puhkpillide poolel - koosnev 60-liikmeline kollektiiv võinuks targa dirigendi juhtimisel anda väga hea kontserdi, oli aga sunnitud mängima tuima üheplaaniisusega, jäädes vaid unistama peenematest nüanssidest, dünaamilisest nõtkusest, diferentseeritud partituurikäsitusest jm.

Kunstilise juhina koostas Krel kavagi piisavalt ühehäälselt - kui jätta kõrvale "kohustuslikud" Elleri "Kodumaine viis" ja Sibeliusi "Finlandia" (esineti ka Helsingis), siis kõlasid põhiliselt mürtsu ja hoogsust võimaldavad lood - Koehne "Perpetuum mobile", Kodály "Háry Jánosi süit", Šostakovitši "Tinglikult tapetud". Ainult et neis teostes peituv huumor, grotesk ja iroonia jäid kahjuks tagaplaanile kui tülikat peentööd ja vaimuvärskust nõudvad varjundid. Kahju oli ka orkestrantidest-solistidest, kelle "vaevanägemine" Milhaud' Sinfonia concertanto's metsasarvele, trompetile, fagotile, kontrabassile ja orkestrile kadus

viimase paksu ja kahtlaselt rütmisuse saatepartiiisse.

Järgmisel õhtul kompenseeris saadud pettumuse "Bang On A Can All Stars'i" vaimustav "Muusika lennuväljadele". Kes mäletas NYJD '93 ja '95 aegu esinenud Basso Bongo fantastilist kontrabassimängijat Robert Blacki, teadis, mis on tulekul. Tegu on ju ühe eripärasema ja uuendusmeelsema bassimängijaga maailmas, kes valmis tegema "originaalset, pluaristlikku ja kirglikku muusikat".

Kuid "konservikarbi kolina" ansambli kuulus teisigi suurepäraseid muusikuid: virtuoosliku tehnikaga löökriistamängija Steven Schik, pianist Lisa Moore, kes "klassikalisesena" esinenud Carnigie Hallis, aga plaadistanud ka Steve Reich Ensemble'iga, samuti klassika, rocki ja "alternatiivse" muusika vahel pendeldav tšellist Susanna Chapman. Omaette nähtuseks on klarineteid ja saksofone efektselt valdav Evan Ziporyn, elektrikitarist Mark Stewart väidab aga enda kohta, et "mind kutsutakse mängima minu konservatooriumi pea ja rock'n'rolli näppude pärast".

Kui midagi tehakse kõrgel tasemel, avaldab see kindlasti sügavat muljet. Langi või Gordoni "uus muusika" ja Eno "ambient music" ei pruugi olla teie lemmik-helindid, kuid sel õhtul lavalt saali kandunud energiavoogude meelivallutavas uimas ei tulnud enam kellelegi pähe arutada meeldimise-mitte-meeldimise teemat.

"Pettes, valetades, varastades" musitseerima panev D. Lang tembeldab oma teose vastanduvaks õnnelikele, oma nõretavate meloodiate või abstraktse keerukusega uhkustavatele heliloojatele. Tõepoolest - seal polnud ei üht ega teist, vastu vaatas "pahaendeline funk".

J. Wolfe ja M. Gordon on oma "Uskudes" ja "Ma matsin Pauli" seostanud biitlitega, E. Ziporyn oma "Tsmindao Ghmerto" aga Gruusia vaimuliku meeskoorilauluga. Olles klarnetistina läbi proovinud kõik mänguvõimalused, otsustas ta selle helitõõga püstitada endale võimatuna näiva ülesande, rakendades mitmehäälsust, trillerdusi, kaasalaulmist jm.

Kontserdi teise poole täitis B. Eno "Muusika lennuväljadele", mille süntesaatori-kompositsioonina valminud algvariandi seadis Bang On A Can oma koosseisule. Omamata võrdlusvõimalusi on siiski usutav, et elavas esituses mõjub see suhteliselt staatiline, "ümbritsev" helipilt ekspressiivsemama, "elulisemana", vast ka vähem hüpnootilisena.

INES RANNAP

Muusikaleht hakkab avaldama ka noote. Alustuseks Erki Meisteri Eesti Segakooride Liidu konkursil selle aasta suvel pärjatud "The everlasting voices" W. B. Yeatsi tekstile.



The everlasting voices

W.B. Yeats

Erki Meister

1. 72 Adagio

Soprano *pp* Oo Oo sweet Voi - ces, sweet Voi - ces, sweet Voi - ces, be still, *mp* go to the guards to the guards and
Alto *pp* Oo Oo sweet Voi - ces, sweet Voi - ces, sweet Voi - ces, be still, *mp* go to the guards the guards and
Tenor *pp* Oo Oo sweet Voi - ces, sweet Voi - ces, sweet Voi - ces, be still, *mp* go to the guards of hea - ven - ly fold and
Basso *mf* Oo Oo sweet Voi - ces, sweet Voi - ces, sweet Voi - ces, be still, *f* go to the guards of hea - ven - ly fold and

s bid them wan - der o - bey - ing your will, flame un - der flame, till Time be no more; flame un - der flame, till Time be
a bid them wan - der o - bey - ing your will, flame un - der flame, till Time be no more; flame un - der flame, till Time be
t bid them wan - der o - bey - ing your will, flame un - der flame, till Time be no more; no more; flame un - der flame, till Time be
b bid them wan - der o - bey - ing your will, flame un - der flame, till Time be no more; no more; flame un - der flame, till

11 *rit.* *pp a tempo* no more; Have you not heard that our hearts are old, that you call in birds, in wind on the hill, *cresc.*
a no more; Have you not heard that our hearts are old, that you call in birds, in wind on the hill,
t no more; Have you not heard that our hearts are old, that you call in birds, in wind on the hill,
b Time be no more; Have you not heard that our hearts are old, that you call in birds, in wind on the hill,

16 *mf* in sha - ken boughs, in tide on the shore. *dimin.* O sweet e - ver - las - ting voi - ces, be still. O sweet e - ver - las - ting
a in sha - ken boughs, in tide on the shore. O sweet e - ver - las - ting voi - ces, be still. O sweet e - ver - las - ting
t in sha - ken boughs, in tide on the shore. O sweet e - ver - las - ting voi - ces, be still. O sweet e - ver - las - ting
b in sha - ken boughs, in tide on the shore. O sweet e - ver - las - ting voi - ces, be still. O sweet e - ver - las - ting

21 *mf* voi - ces, be still. Have you not heard that our hearts are old, *dimin.* O sweet e - ver - las - ting voi - ces, be still.
a voi - ces, be still. Have you not heard that our hearts are old, O sweet e - ver - las - ting voi - ces, be still.
t voi - ces, be still. Have you not heard that our hearts are old, O sweet e - ver - las - ting voi - ces, be still.
b voi - ces, be still. Have you not heard that our hearts are old, O sweet e - ver - las - ting voi - ces, be still.

26 *rit.* O sweet e - ver - las - ting voi - ces, be still. *pp*
a O sweet e - ver - las - ting voi - ces, be still.
t O sweet e - ver - las - ting voi - ces, be still.
b O sweet e - ver - las - ting voi - ces, be still.

1911/1915. *de*

Võitjate konverents kavandas uute raskuste ületamist

15. septembril toimus Estonia Talveaias **äsjasele üldlaulu- ja -tantsupeole pühendatud konverentsiks kutsutud koosistumine**. Kultuuriminister **Signe Kivi** ning Eesti Laulu- ja Tantsupeo Sihtasutuse direktor **Ilmar Moss** jagasid mitmet sorti aurahasid. Ja siis läks lahti kõnede pidamiseks.

Meeleolu oli ülev ja ühtlasi asjalik, kokkuvõtlikult reibas. Nenditi, et keskajakirjanduse kogupauk peo eel oli stoiliselt ära kannatatud, pidu oli käinud korda, aga terve portsjon nõrku lülisid oli ka välja tulnud ja nende tugevdamiseks pakuti välja kavalaid nippe.

Sihtasutuse muusikakomisjoni esimees ja ühtlasi laulupeo kunstiline juht **Ants Soots** rääkis, et täidetud said kõik kolm seatud põhieesmärki: 1) pidu olgu Eesti-keskne! 2) Toimugu kaks eripalgelist kontserti! 3) Olgu kindlustatud korralik helivõimendus!

Eesti-kesksuse osas ei saanud kõnest hästi aru, kas oli mõeldud "e" suure või väikese tähega. Ida-Virumaa aktiivne kaasalõõmine viitas suurele tähele. Tõend selle kohta tuli aga hoopis vabariigi teisest otsast Hiiumaalt, millel muide on head suhted Sillamäega Ida-Virumaalt. **Helle-Mare Kümmsus** viitas peol kaasa lõõnud Suuremõisa eestikeelse kooli vene keele õpetaja kirjutisele Hiiu Lehes: "Olen selle kogukonna liige." Teisalt võib pärast pidu Sootsi enda sõnade kohaselt tunda ennast eestlasena kindlamalt.

Teise punkti osas pidas ta tähtsaks, et sel kombel said oma võimeid näidata nii professionaalid kui ka taitlejad. Juttu oli ka sellest - minister ise rääkis -, et peo videote vastu on välismaal küllalt suur huvi. Oleks see vaid selline laulupidu, nagu neid ikka on peetud, oleks see vaid eksootika. Oleks see vaid esimese päeva pidu, oleks see tavaline läänemaine festival. Aga mõlemad koos - see on juba midagi omapärast, mõtlemapanevat, võib-olla järeletegemiselegi ärgitavat.

Helivõimendus ja ekraanid said kiita. Rahvas oli kontserdi ajal ringi saalinud ja söönud varasemast vähem. Ning **Venno Laul** väljendas asja olemust teaduslikumalt: "Seekordne kontsert oli varasemast publikukeskem." Kuid lisas, et käia on veel pikk tee: ta oli ise olnud Berliini olümpiaa stadionil, kui rahvas kuulas Mozarti klaverikontserti haudvaikusel ning toidukorvid võeti välja vaid vaheajal.

Kiita said laste- ja esmakordselt sel laulupeol esinenud mudilaskoorid. Neisse oli olnud tung suurem ja seetõttu valik rangem. Täiskasvanud ei tule aga tihtipeale isegi üldproovidele (kes on lugenud ML rubriiki "70 aastat tagasi", teab, et lugu oli juba tollal niimoodi), neil on tuhat tegemist. Ja mõnikord õige imelikkugi. **Jüri Rent** tõi näiteks meeskoori, mille 55 liikmest tuli peaproovile ainult 15, ülejäänud olid kalal. Rent oli ka üks neist, kes kategooriliselt astus välja laulupeo ja

õllesummeri ühendamise ja lähendamise vastu.

Tõsiseid probleeme on ka teismelistega ja gümnaasiumi õpilastega - ei hooli nad koorilaulust ega rahvatantsust, anna ainult diskot. Leiti, et üks parim rohi selle epideemia vastu, millest oli juttu ka korraldajate poolt osalejaile jagatud teesides, on üle-eestilised noorte poiste-, tütarlaste- ja segakoor ning puhkpilliorkester. Hea õpetuse saanud noored tõmbavad kohapeal ka teisi kaasa.

Kuid veelgi kindlam tee on muusikaõpetajate erialalise kasvatusliku meisterlikkuse tõstmine. Ants Soots ütles, et vajadus haritud koorijuhtide järele on suur.

Aga kui tulemused on ikka nigelad? Arvamusi oli mitmesuguseid. Ühed leidsid, et täiskasvanute kooride kontrollarv peab ikka täis saama, kas või kvaliteedi osas pool silma kinni pigistades. Rohkem sõnavõtjaid pooldas aga põhimõtet: "Pigem vähem, aga paremini!"

Ja muidugi raha küsimus. **Aivar Toomistu** Järvamaalt oli praeguse kriisiaja osas üpris pessimistlik. Kultuuriminister Signe Kivi väitis, et asi pole siiski nii hull, kuigi küllalt tõsine. Nii puudub isegi rahaline kate tulevaks aastaks planeeritud Eesti-Soome ühislaulupeo osas.

Herbert Vainu

TARGAST TRÜKIVEAST ÄRATATUD MÕTE

Kuno Areng dirigeeris 2. oktoobril oma 70. sünnipäevale pühendatud kontserdil talle omasel reipal viisil pea kõiki Tallinna koore, mida ta on kunagi juhatanud. Ainult RAM oli Estonia kontserdisaalis puudu vabandavatel põhjustel - ta andis parajasti koos Neeme Järvi Detroiti orkestriga kontserte Ameerika mandril. Ent esindatud olid kõik täiskasvanute kooride liigid - nii mees-, sega- kui ka kammerkoorid. Üks naiskoor oli ka - tudengite oma EMAs, kus Areng peab professoriametit.

Oli palju vaimustust, öeldi palju ilusaid ja vaimukaidki sõnu. Kõige paremini tuli see vast välja Veljo Tormisel, kel oli võimalus aluseks võtta

koostaja või korrektori apsakas tema suulise intervjuu trükkitoimetamisel äsjailmunud raamatus juubilarist.. Helilooja oli öelnud, et Areng on pikseline natuur, aga raamatus on kirjutatud hoopis "päikseline". Üldise elevuse kutsus esile Tormise kokkuvõte: "Mõlemad on õiged."

See väide, aga samuti asjaolu, et juubilar on asunud vananedes juhutama üha noorematest lauljatest koosnevaid koore, viis mõttele, et Areng võiks veel areneda - asuda dirigeerima ka kõige raskemat lauljate kontingenti - mudilaskoore. Seal on nii pikselisust kui ka päikselisust eriti vaja. Siis oleks tal olemas ka kooride täiskomplekt.



Ainult sellega ei tohiks kaua viivitada. Aastad kipuvad tegema oma töö ja 100- või isegi 80aastaselt võib isegi igihaljal Arengul tekkida väike pikselisuse defitsiit.

Herbert Vainu

MOSKVA EESTI SELTS ON TEGUTSENUD KÜMMME AASTAT

Üheks eestluse oasiks Venemaa pealinnas on Moskva Eesti Selts. Praegu on seltsil 457 registreeritud liiget, neist enamik Moskva elanikud. Üksikud liikmed elavad Moskva oblastis. Seltsi tegevust juhivad kümneliikmeline juhatus, mille esimeheks on professor Riho Nõmmik. Tänavu tähistab 13. detsembril 1989 taasasutatud selts selle sündmuse kümnendat aastapäeva.

Kommenteerib Ellen Ahmedžanova, Moskva Eesti Seltsi aseesimees:

“Muidugi pole meil ülevaadet kõikidest Moskvas elavatest eestlastest, kuid meie kõlapind laieneb pidevalt.

Kõige suurem töökoormus lasub juhatusel. Sinna kuuluvad inimesed teevad aktiivselt tööd ja hoiavad eestluse vaimu Moskvas. Oma ruumid seltsil puuduvad, seetõttu tuleb mõne suurürituse läbiviimiseks need üürida Moskva linnalt. See aga on väga keeruline rahapuuduse tõttu.

Oleme kõikide Moskvas töötanud Eesti suursaadikute poolt kogenud mõistvat ja abivalmis suhtumist meie probleemidesse. Suursaatkonna ruumides toimuvad mitte ainult regulaarsed kuukoosolekud, seal on tegutsenud eesti keele kursus vahelduva eduga seltsi asutamisest alates. Igal pühapäeval käib koos lastering, mida me ise nimetame pühapäevakooliks. Lapsed näitavad õpitut liigutavate kontsertidega jõululaupäeval ja emadepäeval. Tähistame kõiki Eestis tähistatavaid tähtpäevi. Üheks suurürituseks on Eesti

Vabariigi aastapäev, mille puhul korraldame balli.

Selts on organiseerinud ka muusikaüritusi. Siinjuures tahaksin ära märkida Olga Bunderi abi, kes Moskvas töötades võimaldas seltsi liikmetel alati osa võtta Eestiga seonduvatest muusika- ja kirjandusüritustest.

Sel aastal toimub meie seltsi juubeliaastapäeva tähistamine 17. novembril. See kuupäev on ka Olga Bunderi jaoks sümboolne, sest temagi esines Moskva Eesti Seltsis esimest korda 17. novembril.”

Moskva Eesti Selts kinkis EMA-le Natalia Nikitina heliplaadikogu

Laupäeval, 18. septembril andsid Moskva Eesti Seltsi aseesimees Ellen Ahmedžanova ja seltsi liige Katrin Koik Eesti Muusikaakadeemia üle Moskvas elanud tuntud estofiili Natalia Nikitina ligi 2000 erinevat salvesist sisaldava heliplaadikogu. Muusikaakadeemia raamatukogus valitses tol sügiseselt päikesepaistelisel hommikul südamlilik ja soe õhkkond, kuna enamik kohal viibinud interpretidest tundsid ja teadsid Natalia Nikitinat. Nende jaoks oli ta lihtsalt Nataša Moskvast.



Natalia Nikitina

Heliplaadikogu üleandmisest võtsid osa EMA rektor Peep Lassman, Mati Palm, Anu Kaal, Urve Tauts, Tiiu Levald, Ivari Ilja jt tunnustatud muusikud.

Ka pärast Eesti iseseisvumist oli Natalia Nikitina üks nendest, kelle elutööks võib kutsetööle lisaks (erialalt oli ta hüdroenergeetika insener) pidada kultuurisilla loomist Eesti ja Moskva loomeinimeste vahel. Omal käel õppis ta selgeks eesti keele, tänu millele vahendas mitmeid Eesti kirjandus- inimesi. Ta külastas enamikke Eesti muusikute esinemisi Moskvas, oli isiklikult tuttav Eesti väljapaistvate dirigentide ja lauljatega.

Natalia Nikitinalt on pärit kaks tõlketööd: Harri Kõrvitsa monograafia Eduard Sõrmusest ning Gustav Ernesaksa kogumik “Lauluradadel”.

Natalia Nikitina oli toeks mitmetele Eesti kultuuriinimestele nende Moskvas viibimise ajal. Ta võttis aktiivselt osa ka Moskva Eesti Seltsi tegemistest.

Olles juba parandamatult haige, kinkis Natalia Nikitina oma heliplaadikogu Moskva Eesti Seltsile, mille liikmed omalt poolt otsustasid selle endasi anda EMA õppuritele. Kogu säilitamiseks ja üleandmiseks andsid endast parima Katrin Koik, Veera Ruber, Ebba Jaanvärk, Lidia Otarova, Kornelia Nikonova, Jelena Soomre ja Natalia Granat.

TOOMAS KUTER

Klaverimängimisest Rakverest ida pool

Rakvere Muusikakool korraldas augustis seekord juba viiendad klaveri erialased suvepäevad, mis mõeldud õpetajatele eneseharimiseks ja õpilastelegi uute tarkuste saamiseks. Suzuki-meetodist pidas loengu Sirppa Peltonen Soomest, kes andis ka sellealase näidistunni. Sonatiinidest oli loeng Lembit Orgselt. Kontserdiga esines osavõtjatele Lauri Väinmaa. Lahtised tunnid õpetajatelt Leelo Kõlarilt, Lembit Orgselt, Maigi Pakrilt ja Ülle Sisalt leidsid elavat osavõttu Narva, Sillamäe, Kohtla-Järve, Ahtme, Jõhvi, Kadrina, Rakvere jt Virumaa koolide klaverirahva poolt. Suvepäevad kulmineerusid Noortemajas kontserdiga, mis lõppes uhke klaveriduuetiga Rakvere Muusikakooli õpilastelt.

Paistab silma, et vene muusika-õpetajad on püüdnud suhtlema eesti keeles ja kasutavad oma töös agaralt eesti autorite klaverimuusikat. Selles

osas on Rakvere Muusikakool palju teinud, koondades igal aastal venekeelse seltskonna suvepäevadest osa saama. Aktiivseks organisaatoriks on Rakvere Muusikakooli klaveriõpetaja Ruth Patune oma meeskonnaga, toetajateks kooli direksioon ja Rakvere linn. Seda traditsiooni tuleb tingimata jätkata, kuna just Narvast ja Sillamäelt saavad meie keskõppe klaveriosakonnad igal aastal kaaluka osa sisseastujaid. See osutab omakorda nende koolide töö heale tasemele, millega tuleb arvestada vabariigi mastaabis. Ei maksa unustada Narvas korraldatavaid klaveri-kontsertide konkursse ja rahvusvahelisi Chopini konkurssi noortele! **Muusika on saanud ühendavaks lüliks eesti- ja venekeelsete muusikakoolide vahel.**

Kindlasti on veelgi tarvis innustada vene õpilasi hea klaverimängu kõrval omandama korralikku eesti keelt. Muusikakeskkooli astumiseks, kus kõik

õppeained (k.a üldhariduslikud) tuleb õppida eesti keeles, ei ole Ida-Virumaa keskkonnast õpilaste keeletase sageli piisav ja see tekitab probleeme. G. Otsa nim. Muusikakoolis on olukord veidi lihtsam, kuna üldhariduslikke aineid saab õppida kas või õhtukoolis - vene keeles. Praktika on näidanud, et EMASSE astumiseks on selliste õpilaste eesti keele oskus juba küllaldaseks kujunenud ja Otsa-kooli kaudu ongi igal aastal Ida-Virumaalt pärit kasvandikke kõrgkooli tulnud.

Eestikeelses keskkonnas viibimine on siin oma mõju avaldanud, aga juuri tuleks otsida sellistest ühisüritustest, nagu seda on Rakvere suvekool ja samuti ülevabariigilised klaveriõpetajate päevad, mida igal sügisel korraldab Eesti Klaveriõpetajate Ühing. Ka seal on olnud aktiivsemateks osavõtjateks Ida-Virumaa õpetajad-õpilased.

LEELO KÕLAR

"Carmenist" lähtudes, fokusseeritult ja dirigendi Erki Pehki pilgu läbi

Mustlastüdraku Carmen lugu oma lihtsuses, inimlikkuses ja siiruses ei saa jätta kedagi ükskõikseks. Kirg, armastus ja viha – need komponendid on ühe terviku erinevad osad. See inimlikkus oma tavapärasuses on ka mõistetav tavainimesele, kes oma pead suurprobleemidega ei vaeva. Just tänu sellele võib rääkida "Carmeni" kui ooperi ja Carmenit kui tegelaskuju edust.

Ooperi "Carmeni" puhul ei saa rääkimata jätta Georges Bizet' muusikast, mis tänapäeval on muutunud hingelähedaseks isegi muusikat mitte tundvale inimesele. "Habañera", "Escamillo kupleed", "Seguedille" on ju lausa ooperihitid.

Oma olemuselt on ooper konservatiivne ja traditsioonidega kunstivorm. Ooperit muuta on võimalik, kuid siis poleks see enam ooper. Romantika, paatos ja jõulised tunded – need käivad ooperiga kaasas. Samuti staarid – lauljad, kelle pärast tullaakse vaatama üht või teist ooperit. Tänu "Carmenile" said ka metsosopranid olla primadonnad, esimesed viiulid. Carmen on olnud suurrolliks paljudele maailmanimedele, võtkem siinakohal Sigrid Onégini või Giulietta Simionato, aga ka Maria Callase või Victoria de Los Angelesi. Kas pole imekspeandav, et kõrged sopranihääled nii väga on himustanud laulda Carmenit ja on selle nimel häälepaelte isegi liiga teinud.

Eesti solistid pole siinkohal eranditeks. Usun, et paljudel on meeles Urve Tautsi, Leili Tammeli ja Marika Eensalu Carmenid Arne Miku 1982. a. esietendunud lavastuses. Taas toodi Bizet' "Carmeni" Estonia teatris rambivalgusesse mullu, lavastajaks Belgiast pärit suurus Albert-André Lheureux.

Aeg läheb edasi, isegi ooper oma traditsioonidega muutub. On see hea või halb, ei oska öelda. Seda teavad need, kes tulevad pärast meid ja jäävad edaspidi polemiseerima "Carmeni" ümber. Samas on aga kindel, et Riina Airene Carmen on mõjuv - loomulik, siiras ja usutav, vokaalselt nauditav ning sisemise, vaashoitud põlemisega. Kuid Carmen ei peagi ju väljapoole lahmima. Airene on praegu ainuke Carmen Eestis. Kurb ja kujakas fakt! Samuti on fakt, et ajal, mil Carmenitena särasid Tauts, Tammel ja Eensalu, tuli rahvas teatrisse nende pärast. Sellest hiilgavast kolmikust oli üks kindlasti kellegi lemmikuks.

Staaride ja tõsiseltvõetavate artistide olemasolu annab lavastajale

võimaluse mängida rohkem ooperlikkusele ja vähem sümboolsusele. Sümboolsus ja filosoofia tulevad esikohale siis, kui puuduvad tugevad isiksused, kes oma hingejõu ja säraga, oma isiku põlemise ja lummusega suudavad sümbolid ja filosoofilise mõtte välja tuua nii, et neile ei peaks pühendama erilist osa lavastuses. Eestis on isiksuste ja tugevate loojate põud. Massikultuur ja meedia ameerikalik võltssära vähendab seda veelgi. Kui aga puuduvad isiksused, puudub ka traditsiooniline ooperi fluidum. Nii sünnivad teistsuguse fluidumiga lavastused, mis tulvil allegooriat. Need lavastused pole kehvad, kuid suurema osa jaoks publikust jäävad siiski mõistetamatuteks.

Kuna Eestis praegu staaride teater puudub, on A. Lheureux' "Carmeni" täiesti paslik ja õnnestunud. Miks siis seda maha teha, kui selles on väga hästi tabatud tänapäeva Eesti vaim või selle vähesus? Parem mõelda, mil viisil ooper uuesti nii elama panna, et afišsidele ilmuksid nimed, kelle pärast rahvas seisaks piletijärjekorras.

Mis puutub Rahvusooperi laval mängitavasse "Carmenisse", siis Riina Airene Carmenit kõrval on kõige karmenlikum ja temperamentsem isiksus dirigent Erki Pehk – sugestiivne kunstnik, kelle musitseerimine jõuab saali elektrilaenguna.

Erki Pehk, miskipärast on paljudel muusikutel suhtumine 1998. aastal valminud lavastusse negatiivne? Mida arvate Teie Carmenist päevalilledel taustal?

Minu jaoks on see raske küsimus, kuna mul pole õnnestunud näha eelnevaid "Carmenid", välja arvatud mõned telelõigud, mis pärinevad 60-ndatest aastatest ja kus laulab Urve Tauts.

Mul puudub etenduse kui terviku võrdlus endiste lavastustega. Seetõttu ei saa ma objektiivselt vastata. Arvan, et päevalilled on lavastaja nägemus – täiesti aktsepteeritav, mis muusikaga vastuollu küll ei lähe.

Millest siiski tuleb, et "Carmeni" läheb alati täissaalidele? On selleks Bizet' muusika või ka Lheureux' sümboliterikas lavakeel?

Mis puutub enne "võid"

esitatud küsimusse, siis see on ka vastus, "võile" järnev osa ka mingil määral kindlasti. Kui juba mina, kes ma töötan teatris viiendat hooaega, pole endisi Carmeneid näinud, siis võib öelda, et peale on kasvanud uus põlvkond. Arvan, et ta vajab oma Carmeneid ega saagi kõiges eelnevaid arvestada.

Riina Airene on Carmenina teinud väga hea rolli ja ma ei usu, et ta erineb oluliselt taseme poolest eelnevatest Carmenitest. Igal ajal on omad väärtused. Usun, et Estoniasse tullaakse vaatama Riina Airenet Carmenina. Viimastel aastatel pole aga olnud sugugi tavapärane, et Estoniasse tullaakse midagi vaatama spetsiaalselt osatäitja pärast. Teadlikum publik nime peale siiski tuleb.

Kui mõnele inimesele aga ei meeldi lavastus, tuleks neil arvestada, et sel on mõeldud perspektiivis ettekandmiseks vabas õhus ja hoopis teistes dimensioonides.

Carmenit ja tema psühholoogiat on vaetud siia- ja sinnapoole. Kes on Carmen Teie jaoks ning milles võiks peituda Carmenit sõnumi võimsus?

Pakun välja, et Carmenit võimsus seisneb selles, et ta ei ole võimas mitte võimsuse pärast, vaid sellepärast, et ta tegelikult on tavaline lihtne inimene, naine tänavalt, kes on äärmiselt kirglik ja emotsionaalne, kellel on sada armastust ja sada pettumust päevas.

Kas selliseid inimesi on Eestis palju?

Usun küll. Tõstes lihtsat inimest kõikide tema probleem-pundardega prožektorite valgusesse ja hakates teda vaatama kunstilisest aspektist me järsku avastame selle väärtuse, mis peitub meis igapähe, kaasa arvatud nendes, kes tulevad meile tänaval vastu.

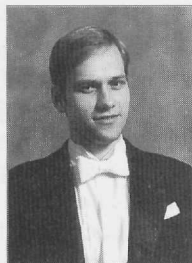
Kas Teie jaoks on "Carmenit" juhatada rõõmus ja eriline sündmus?

Jah on. See oleks nagu ühe uue elu elamine.

On see hea elu?

See on hingelise inimese elu. Mina ei usu Carmenit kirgastumise ideesse. Tegu on lihtsalt ühe ooperi peategelase hingeelu lahkamisega. See ei tee temast veel iidolit. Pigem võiksime sellest õppida, et mitte ise oma tunnetega siin elus ummikusse joosta, olla natukene vaimsemad ning mõtestada elu teistes väärtustes.

Toomas Kuter



“Carmeni” ümber

MITMET PIDI KASULIK ESINEMINE BELGIAS

Rahvusteatri Estonia direktori Paul Himma jutustus

Estonia teater on tagasi suurelt kontserdireisilt. Kõigepealt tahaks kuulda natukene tausta, sest igal asjal on eellugu ja siis lugu ise. Kuidas sai see “Carmeni”-reis üldse teoks?



See on üks viimaste aastate tõsisem välisreis, mis rahvusooperil on olnud, ja seda on ka planeeritud õige kaua. Tegelikult sai asi alguse juba rohkem kui kolm aastat tagasi, kui me planeerisime kavasse võtta “Carmeni” ja otsisime lavastajat prantsuskeelsest maailmast. Ja nii me jõudsimegi Carmenil lavastaja Albert – André Lheureux’ni Belgiast. Küllastades tema vahendusel sealseid ooperimaju, kohtusin mittetulundusühingu “Idée Fixe” inimestega. Juba viiendat aastat korraldab see ühing Belgias vabaõhuoopereid. Sealt hakkaski see mõte konkreetsemalt idanema.

“Idée Fixe’is” on kõik inimesed küll väga entusiastlikud, aga samas oli neil olnud väga vähe kogemusi selliste asjade tegemiseks. Ühe ooperimaja vastuvõtmine oli neile esmakordne kogemus. Nad said ka ise aru, et see on mingi uus kvaliteet nende firma töös. Tegelikult on siin teinegi aspekt, mida ma olen ka rõhutanud ajakirjanduses: see on konkurentsivõitlus, mis on igal pool karm. Ega rahvusooperit või

mõnda muud esinejat Euroopa kontserdilavadele ja teatrilavadele nii väga oodata, sest pakkujaid on väga palju. Páris alguses soovis “Idée Fixe” meie käest ainult rentida kostüüme ja dekoratsioone. Sellest me ei olnud huvitatud. Tasapisi hakkas peale läbirääkimiste protsess. Me läksime välja põhituumikuga: lavastus, dekoratsioonid, kostüümid, koor, orkester, Riina Airene ja Nadia Kurem. Nagu inimeste vahel, nii ka firmade vahel oli pisut kemplemist ka selle tuuri alguses, et mida võib endale lubada teise suhtes. Me jäime enda juurde kindlaks ja meie etenduste professionaalsus sai samuti kohe selgeks. Siis tekkis juba teatud rutiin ja asjad sujusid. Kui ikkagi 130 inimest on kodunt väljas kolm ja pool nädalat (kui kogu see kunstiline pool isegi välja jätta), siis puht olmeliselt ja inimsuhete pinnalt ning tõenäosusteooriast lähtudes võib ju juhtuda mida tahes! Kasvõi terviseega. Selle koha pealt pean ma küll ütleva, et kõik läks väga hästi.

Minu kõige suurem rahulolu ongi meie oma inimestest, kes põhijoontes näitasid ennast üllatavalt mobiilsetena, väga professionaalsetena. Me ju liikusime ühelt lavalt teisele ja väga lühikese ajavahemikuga oli vaja haarata uusi liikumisi ja uusi jooniseid, kooril näiteks. Nad tegid seda väga hästi. Kohalikud kõik imestasid: kuidas on see võimalik, et seletatakse asjad ära ja kohe kõik toimib, ei ole vaja kahte korda asja seletada. Paul Mägi on ka seda

rõhutanud oma intervjuudes, et kõigil nendel üheteistkümmel etendusel oli väga ühtlane kõrgtase. Oleks ju páris loomulik, et ikkagi osa ühest õhtust kukub n-õ musta auku või lihtsalt inimlikult juhtub kuskil kellelgi midagi. Aga seekord võis tõesti õhtust õhtusse nautida ja olla uhke estoonlaste üle, sest nad ei jäänud seal hätta ega häbisse.

Minu arvates oli see õnnestumine väga oluline veel ühest aspektist. Belgia on Euroopa süda ja meie Eesti on n-õ teel Euroopasse jne. jne. Tegelikult tavabelglane, kui ta ei ole Brüsseli klaaspaleede ametnike koridoridest, kes on juba nüüd Eestist kuulnud, **ei tea Eestist midagi!** Väga tore on käia põhjanaabrite juures Soomes ja Rootsis ja Norras ka, aga Estonia ei olnud juba tükk aega käinud kuskil lõuna pool. Ja ma arvan, et need 30 000 vaatajat, kes nendel 11 etendusel olid, nüüd kindlasti teavad, kus on Eesti. Ja ka kõikides arvustustes, mis olid asjatundjate poolt kirjutatud (“La Libre Belgique”, “Le Soir”), kus oli ka kriitikat, öeldi tunnustussõnu meie kohta, eriti orkestri ja koori ja dirigendi aadressil. Kriitika puudutas teatud solistide valikut Ameerikast. Olid mõned väikesed etteheited ka lavastajale, mille kohta lavastaja ise ütles, et ükski prohvet ei ole omal maal kuulus, et minu maa ja minu kriitikud, küll nad teavad minu häid ja paremaid külgi.

Kõik kolm kohta, kus etendused toimusid, olid erinevad: Genti lähedal Ooidonki loss, Liege’i Kohtupalee siseõu ning La Hulpe’i loss Brüsseli eeslinnas.

Näiteks Ooidonki loss on ju krahvi Kint t’Roedabakeni kodu, kus ta on juba mitu aastat lubanud suvel teha oopereid. Lossi sisehoovi saab minna ainult lossi tõstesilla kaudu. Kõik on ümbritsetud vallikraaviga ja see on ka ainuke koht, kustkaudu sinna sisse saab. Alguses ma mõtlesin, kuidas tuletõrje ja eeskirjad lubavad, et sealt väikesest august kõik need tuhanded inimesed peavad läbi käima. Ja mis sest lossist järele jääb, sest ega krahv ju ühtegi oma asja lossist ära korista! Kui solist vahetas riideid ja talle oli antud selleks krahvi külalistetuba, siis voodi oli üles tehtud ja perepilt oli laua peal. Tema sugupuu, mis on 500-600 aastat vana, oli ka seinapeal, ja kõik need kallid maalid jne jne. Minu arust kõige meeldivam üllatus oligi see, et midagi ei kadunud ära ja midagi ei läinud ka katki selle perioodi ajal. Pealegi oli meile lisaks kuni 150 inimest. Ja oma kümmekond päeva. Krahv ise käis siis oma labradori koera jalutades tähtsalt ringi ja jättis mulje.



Estoonlased Eesti saatkonna ees Brüsselis.

Vasakult: Elmo Tiisvald - peakoormeister, Priit Aimla - trompet, Nadia Kurem - solist, Paul Himma - peadirektor, Aabi Ausmaa - tromboon, Riina Airene - solist, Meeme Saareväli - kontrabass, Paul Mägi - peadirigent, Toomas Nestor - II viiul, Henry-David Varema - tšello, Jaan Mikkel - tehniline direktor

"Carmeni" ümber

et tema nagu korraldaks seal kõike: see pange sinna ja see pange tänna. Ja tema avas ka siis õhtul etenduse.

Kolisime üle Liege'i kesklinnas asuvasse Printsipaleesse, mis praegu on Justiitspalee, lihtsalt öeldes Kohtumaja. Päris vahva oli vaadata, kui meie kostüümikärud olid laiali laotatud kohtu istungisaalis: need kostüümid seal on süüaluste pingis ja sinu kostüüm on seal, kus tunnistajad... Alles seal olles sain ma aru, KUI väga tõsiste vaidluste objekt see võis olla, et lasta "mingid artistid" nädalaks ajaks kohtumajja! Sealne paik oli üks kompaktsemaid. Palee sisehoov oli neljast küljest piiratud arkaadiaga ja mitmekorruselise lossiga. Etendus sai kuidagi kõige kompaktsem, sest see heli ei hajunud.

Heli on muidugi omaette rida, millest pärast eraldi rääkida. Just seal oli nii Riina kui Nadia parim etendus. Kuigi nad olid ka ühtlaselt head kõikjal.

Seejärel me kolisime peareenile. "Pea" selles mõttes, et ta oli ikkagi Brüsseli äärelinnas, La Hulpe'i lossis või nagu flaami pool ütleb - der Hulpen, sest seal elab ju ka kaks sootsiumi koos ja kõrvaltvaataja pilgu läbi mitte eriti sõbralikult. Aga nad on tsiviliseeritud pooled mõlemad. Loss oli omaaegse Belgia tehnikauilikooli asutaja Ernest Solvay omand. See on pööraselt suur maaala parkide ja niitudega ja ajaloolise lossiga keset aasa. Et neid sadu hektareid parke hallata läheks väga kalliks, siis on see omaniku poolt antud ära munitsipaalvõimudele, aga maja on perekonna valduses veel edasi. Etendused pidid algama õhtul kell üheksa, meie aja järgi kell kümme. Aga alati enne etendust olid vastuvõetud eri seltskondadele seal telkides, lossides ja lossi ümber. Tegelikult meie kõige hilisem etendus algas kell 9.54 ehk meie järgi 10.54! Ega etenduse päeval enne poolt kolme keegi magama saanud. Kuna La Hulpe'is ei jõutud orkestri tribüüni valmis teha, ei saanud ka teha päeval proovi. Õhtul tuli orkester enne üheksat kohale, siis oli tribüün valmis, aga rahvas oli KA juba kohal, nii et heliproovi teha ei saanud. Kuna etendus toimus võimendusega, siis tuli kõike teha nagu öeldakse käsikaudu. Peab ütleva täit tunnustust prantsuse meeskonnale, kes tegi heli. Mina mõtlesin, mis nüüd juhtuma hakkab, kui avamäng algab. Ja ma lugesin ära: 12 takti ei olnud võimendust. Siis tuli tasapisi võimendus peale. Ilmselt selle 12 takti

ajal kontrolliti kõik kanalid läbi ja siis oli helipilt, sümfoniaorkestri pilt korras. Ja ei ühtegi mikrofoni undamist selle 11 etenduse jooksul! Prõkse oli paar tükki, kui vihm tegi kurja. Aga heli me kartsime kõige rohkem. Ma tean, et seda ON raske teha kvaliteetselt. Seal aga meil küll muretseda vaja ei olnud. Solistid laulsid kõik peamikrofonidega, kooril oli igas häälerühmas üks mikrofon, mis oli keha külge kinnitatud. Olid veel suundmikrofonid, mis võtsid heli lavalt. Ja muidugi orkester oli täiesti võimendatud. Väga suur helipark oli väljas.

Organisatoorses mõttes on alati keerulised ülesõidud ja kohtade vahetuse päevad. Nad olid ju kõik tegutsevad lossid, kõik muinsuskaitse all. Ja selles mõttes olid omaette probleem need ruumid, kus kostüümija riideid vahetada või neid hoida. Meil oli tehnilisi töötajaid kaasas kolm korda vähem, kui me kodus rakendame. Nende koormus oli ikka väga pöörane. Ja samas hoiti need kostüümid korras ja pestuna ja puhastena lausa n-õ põlve otsas.

Vahva seik oli ka. Ooidonki lossis kimbutas meid aeg-ajalt vihm. Ühe etenduse jätsime isegi katki, püüdes küll mitu korda jätkata. Vähepeal kogunes lava peale vesi, seda oli vaja ära tõmmata. Meie omad profid lavamehed Kask ja Teesalu, kes on igal pool teatriga kaasas käinud kuni Pariisini välja, läksid seda vett lükkama. Nendel olid kostüümid nagu tegelastel. Nad said kõige suurema aplausi, sest see tundus olevat peaaegu et etenduse osa.

Sellel paaril korral, kui oli väga paha ilm, oli rahvas küll tohutult kannatlik, ei jooksnud kuhugi ära, vaid ootas, kas jääb vihm üle. Muide, korraldajatel oli kogu aeg otseside meteoroloogidega. Ja kui meteoroloogid ütlesid, et kümne minuti pärast jääb vihm järele, siis jäigi järele! Reisi lõpupoole olid juba väga ilusad ilmad, siis ei olnud seda hirmugi üldse.

Tahan kõiki oma kolleege kiita!

Meil tuli oma positsioon ju kätte võidelda. Nädala keskel hakkas etenduste tsükkel ja lõppes pühapäevaga. Pühapäevadeks oli algul veel vabu pääsmeid. Kui me esimeses kohas esimese etenduse ära tegime, olid järgmisel päeval pühapäevased piletid läinud! Kuigi "Idee Fixe'i" reklaamikampaania oli professionaalne, toimus suust-suhu reklaam eriti tõhusalt. Mõndi, et see on hoopis teine tase kui eelmistel aastatel. Meil oli viimases kohas nii palju lisakohti, kui tuletõrje lubas juurde panna. Ja SEE oli meile nagu kõige suurem reklaam ja tunnustus.

Ma kohtasin seal kolleege, keda

tundsin ja teadsin ooperimajade juhtide ja määndzeridena, samuti impressarioid Šveitsist, Austriast, Saksamaalt, Kanadast. Selliseid professionaale, kes suvel rändavad mööda Euroopat ja uurivad, mis kuskil tehakse. Selles mõttes oli, ma arvan, see reis tunduvalt suurema kandepinnaga, kui välja paista võis....

Kas räägime ka rahast?

See on olnud üks väheseid reise, võib-olla ka ainuke Estonia reis, millel ei ole olnud eraldi mingit riiklikku finantseerimist. Nõukogude ajal toimunud suuri reise ei kaetud ju Estonia teatri eelarvest. Teiselt poolt ei olnud meie vastuvõtja mingi riiklik, vaid erastruktuur, mittetulundusühing, kes töötas sponsorite ja piletitulude peal. Tõsi, Kultuurkapital toetas seda sõitu 140 000 krooniga ja kiitus talle selle eest. Aga kulud olid teises suurusjärgus: päevarahadeks 1,3 miljonit Eesti krooni, elamiskulud veel suuremad. Paneme sinna juurde veel reisikulud ja reisimajutuse ning summa läheneb juba kümnele miljonile. Teha seda täiesti ilma riikliku toetuseta on Estonia teatri ajaloos enneolematu pretsedent. Tuli iga penni lugeda ja täpselt kalkuleerida, mida saab teha ja mida mitte.

Aga kõik estloonlased teadsid, et see on suures osas, nagu nüüd öeldakse, promouiritus, selleks et reklaamida Eestit ja rahvusoperit. Mitmed määndzerid tulid küsima, kas teeme vaid paar ooperit aastas? Kui tuli välja, et tehakse 220-230 etendust aastas, siis jädi üsna vait. See tundus uskumatuna. Nii et selles mõttes, arvan, võib küll meiega rahule jääda.

Panite oma nime kaardile.

Me ei ole seal veel mingi laigukene, aga esimene nõelapiste on olemas. Ja see on juba hea lähtekoht ka tuleviku suhtes.

Sina kui teatri direktor olid esindaja funktsioonis. Sa pidid kõige rohkem tundma suhtumist: kas teile vaadati nagu - ütleva piltlikult - rändmuusikutele või auväärset?

Ühelt poolt olin ma muidugi esindaja, aga minu põhitöö oli igapäevase olme korraldamine 130 inimesele, mis on täiesti konkreetne töö. See mulle isegi meeldis, sest ma ei olnud viimased kümnekond aastat sedalaadi tööd teinud, aga ta on mulle väga tuttav eelmistest töökohtadest.

Mis puutub suhtumisse, siis selle on paljus ära rikkunud Ida-Euroopa teatrid ise. Nad on lati lasknud täitsa muru peale. Natukene vaadati algul kõõrdi: veel üks Ida-Euroopa teater, mis ta pakub? Esimesed päevad olid jämedalt

“Carmeni” ümber

õeldes “jõukatsumised”, tuli ka pisut “hambaid näidata”. Aga tänu sellele, et jõujooned said paika, hakati meid ka respektierima. Kui siis esimesed etendused olid toimunud, sulasid kõigi korraldajate näod laiaks naeratuseks, sest nad said aru, et nad on endalegi ootamatult, nagu öeldakse, võitnud lotos Jackpoti.

Aitäh, Paul Himma! Lõpetuseks loetleme, kes siis laulsid peaosil neil 11 etendusel Belgias 1999. aasta 9. augustist 1. septembrini.

Meilt olid dirigent, koor, orkester, tehnilised töötajad ja flamencotantsijad. Kokku 132 inimest. Soliste oli kaks kooseisu. Meilt Riina Airene ja Nadia Kurem Carmen ja Mikaelana, teised Ameerika Ühendriikidest, Belgiast ja ka Prantsusmaalt.

“Idée Fixe” on väga väike firma, büroo on neid ainult viis-kuus inimest,

aga töötavad entusiasmiga. Nad kasutavad palju vabatahtlike abi, nagu skaudid ja gaidid korda pidamas.

Meilt olid kaasas ka kunstnik Liina Keevallik ja valgustuskunstnik Maldar-Mikk Kuusk. Neile jagus tööd ööpäevaringselt. Ja eriti lavastajale Albert-Andre Theureux'le, kes pidi mõne kokkusurutud päevaga ooperi taas uues kohas lavale panema.

Kas ta oli kaasas teil?

Kogu aeg. Kostüümikunstnik Gerard Audier käis ka kohal. Ta oli üllatunud, et meil on esietendusest möödas poolteist aastat, aga millises heas korras on kõik kostüümid! Tema sõnul laguneb ooperimajade praktikas kõik ühe hooajaga ära ning ta oli arvanud, et meil on vaid kaltsud seljas. Aga proua Tallo poolt juhitud kostüümiraahas oli hoidnud kõik ideaalselt korras.

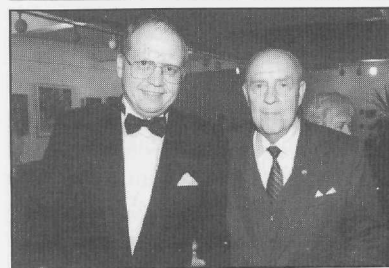
Mis see kõik meile kasu andis, sellest juba rääkisin. Lõpuks rõhutaksin veel

ühte aspekti, mida pean väga tähtsaks: kõik see kolm ja pool nädalat meie 130 inimest hingasid ühes rütmis, elasid koos, nad õppisid üksteist tundma rohkem kui siin, oma kodumajas. **Tahan rõhutada, et tegemist on väga tugeva ja hea kollektiiviga.**

Aitäh, Paul Himma!

Kuulas ja küsitles

VIRVE NORMET



HARRI ROSPU foto

Pärast turneed Belgias alustas Estonia uut hooaega uuslavastusega - E. Tubina “Kratiga”. Vaheajal tähistati Talveaia endise direktori René Hammeri 75. sünnipäeva. Fotol koos praeguse direktori Paul Himmaga

Marje Mehilane tööil Soome Rahvusoperis

Alanud on “Carmeni” viimane etendus Helsingi Rahvusoperis, sõdurite ja linnakodanike ümber sebib hulk lapsi, õige pea on nende kord laulda oma uljast marssi. Ja siis see algabki – hoogne, kõlav, rütmistäpne, ütleks et lausa ideaalne! Kes õpetas neid nii vallutatavalt laulma? Ei keegi muu, kui noor eestlanna Marje Mehilane, Rahvusoperi abikoormeister. Lastekoor kuulub Marje ainujuhtimise alla, ooperikooriga töötab ta käsikäes peakoormeistri Eric-Olaf Söderströmiga, nii et pool koori headusestki võib kanda Marje arvele. Nähtud etenduste “Võlujook”, “Figaro pulm” ja “Carmen” – põhjal võib koori pidada tõepoolest suurepäraseks!

Marje Mehilane on Tallinna tüdruk, õppis 11 aastat Muusikakeskkoolis, esimesed üheksa klaverit Helle Jantsoni käe all, kaks viimast koorijuhtimist Evi Eespere juhendamisel. Konservatooriumis õpetas teda Andres Heinapuu.

M. Mehilane: “Sain koorijuhidiplomi 1995 ja kohe samal aastal astusin Sibelius Akadeemiasse, tahtsin lihtsalt mujal ringi vaadata. Tõuke Soome minekuks andis ka Matti Hyökki, kes jättis ühe koorijuhtide konkursi žürii esimehena mulle nii tugeva mulje, et soovisin minna tema juurde õppima. Muide, mina sellest konkursist osa ei võtnud, laulsin vaid kooris.



Marje Mehilane ja Andrus Mitt saavad etenduste vaheaegadel alailma kokku artistide kohvikus.

Nii et tekkis soov minna ja saite kohe sisse.

M.M.: “Jah, mul tuli teha ära kõik sisseastumiseksamid ja konkureerida tosina soovijaga üheleainsale kohale.”

Ja sattusitegi just Hyökki klassi?

M.M.: “Mis seal sattuda, tema oligi ainus pedagoog, sest Akadeemias on korruga õppimas vaid 6 koorijuhti. Tallinnas saime moodustada endist segakoori, siin tulnuks kõne alla vaid sekstett! Soomes on koorijuhtimise õpetamine alles uus asi, varem valmistas kirikumuusika osakond ette kantoreid, kes oskasid ka viibata. Praegu juhatavad Soome koore enamasti teise erialaga inimesed: arstid, insenerid jt. Seega leiab reaalselt võttes tööd tõesti vaid üks-kaks lõpetajat aastas. Tegelikult on

kõige olulisem loomulik musikaalsus. Kui inimesel pole skeemi n-õ midagi sisse panna, ei saa temast iial head koorijuhti.”

Mille poolest erineb õpetus siin ja seal?

M.M.: “Kui Eestis õpid 5 aastat skeemi klaveri ees ja pääsed koori juurde harva, siis Soomes pühendatakse erialatundides lõviosa ajast just tööle spetsiaalse 16-liikmelise vokaalansambliga ja tundu-

valt vähem läbivõetava repertuaari teoreetilisele küljele. Ansambel koosneb lehest-lugemisvõimelistest lauljatest. nii et peatahelepanu saab pöörata muusikalisel väljatöötusele.”

Saite kindlasti hästi tutvavaks Soome rahvusromantilise laululoominguga?

M.M.: “Ega eriti saanudki. Akadeemias on koori- ja orkestrijuhtimise osakonna tarvis lausa eraldi noodikogu, kus on suur valik juba paljundatud häältega noote kogu maailmast. Muidugi kuulus õppekavva teatud hulk ka soome autorite. näiteks T. Kuula vokaalteoseid.”

Kaugele olete jõudnud?

M.M.: “Mitte eriti kaugele, tasemesüsteemis alustasin kolmandast. B-tasemest ja selle eksamid on sooritatud. Olen endiselt kirjas, aga ausalt öeldes pole kahe aasta jooksul Aka-

“Carmeni” ümber

deemias raamatukogu kasutamisest kaugemale jõudnud. Muidugi pean ära tegema ka A-taseme, sest diplom suurendab tuntuvalt mu palka.”

Mis juhtus 1997.a. kevadel?

M.M.: “Lugesin kooli seinal rippuvalt kuulutuselt, et Rahvusoper korraldab avaliku konkursi abikoorigu kohale. Ooper on mind alati köitnud ja nii ma otsustasingi viia sinna oma CV ja avalduse.”

Marjega koos tegi seda veel 17 kutselist koorigu, sest Soome kolme professionaalse koorigu kohale – Raadio Kammerkoorigu ja Rahvusoperis (2) – on pretendente alati rohkesti. Asjaolu, et Marje Mehilane suutis edastada kõik oma konkurendid ja võita nii teatri juhtkonna, peakoormeistri, peadirigendi, pearepetiitori kui ka koorigu ja orkestri esindajate poolehoidu, on lausa fantastiline. Vähe sellest, kui aastane leping lõppes, ei kahelnud keegi otsustajaist, et seda tuleb pikendada; sama protseduur seisab ees ka selle hooaja lõpul.

Kuidas Te žürii tookord ära võlusite?

M.M.: “Kõigepealt toimus vestlus, siis tuli mängida katkend Wagneri “Lohengrini” partituurist ja töötada 35 minutit koorigu, algul selle Wagneri looga ja siis “Traviata” I vaatuse finaali kallal. Lõpuks sain kätte – minu tarvis – uudisteose S. Sondheimi “Sweeny Todd”, seegi tuli koorigu selgeks teha. Samal õhtul helistas Eric-Olaf ja küsis, kas olen lepingust huvitatud ... oi ja kuidas veel olin !!

Esimene hooaeg kulus peaaesjalikult sisseelamiseks, repertuaariga tutvumiseks, sel hooajal on olnud juba taaslavastusi, olen õppinud jõukulu organiseerima, ka keelega saan nüüd ladusalt hakkama.

Etenduste ettevalmistusperioodil teeme proove peakoormeistriga vaheldumisi, kui lavastus läheb juba proovisaali ja lavale, istun ja keerutan pöidlaid. Aga kohal peab alati olema – see on n-õ proovi valvamine.

Oma lastekoorigu üle olen eriti uhke. Lisaks üksikutele numbritele “Carmeni”, “Othellos”, “Boheemis” tuli nüüd, Kalevala juubeliaastal lavale J. Kuusisto lastemuusikal “Kiljusten Kalevala”, kus lapsed on kogu aeg laval ja tulevad oma osaga toredasti toime!”

Nagu ooperimajas räägiti, oli lastekoor enne Marje tulekut õige õnnetus seisus, “Carmeni” oli nende

pärast kord isegi seisma jäänud. Nüüd on astunud edasi mõõtmatuil sammel, koorigu pole enam midagi ette heita.

M.M.: “Rahvusoperi põhikoorigu on 60 lauljat, kusjuures soprane ja basse kuue võrra rohkem kui tenoreid ja alte. Koorigu vabanevale kohale on alati tohtu konkurss, 25-30 inimest. Nii on Andrus Miti pääs koorigu paljutähendav. Lisakoorigu, n-õ lauljate pangas on eestlasi rohkem, see on hea teenistus Helsingis õppijale, aga on ka Tallinnast käijaid. Eriti hinnatud olid eestlased kui vene keele oskajad “Boriss Godunovis”.

Koorigu on ka omi kontserte, näiteks käis Schumanni “Das Paradies und die Peri” juhatamas Eri Klas, Verdi “Reekviemi” esitasime koos Lahti Linnaorkestriga, augustis tuleb Mahleri II sümfonia.”

Kuidas olete rahul oma töö ja olmega?

M.M.: “Üürin korterit ooperimaja lähedal, kõige suuremaks takistuseks tööle jõudmisel on lõputud valgusfoorid. Muidugi olen rahul nii oma töö kui ka eluga, ent kavatsen siiski kunagi Eestisse tagasi tulla. Kui tuleb häid pakkumisi Euroopast, olen alati valmis minema ... Oi, seda lauset ärge kirjutage!”

Marje Mehilase tagasihoidlikkust arvestades ei hoolinud ma tema keelust, sest on kaunis tõenäoline, et too sümpaatne noor daam võib Soome Rahvusoperi kunstilise koosseisu kõrval võita ka mõne teise ooperiteatri tegijate südamed.

Soome Rahvusoperis üllatas mind juba mainitud kvaliteetse koorigu kõrval muidugi ka orkestri jõuline kõla, pillirühmade tasakaalustatus ja tehniline laimatus. Ootamatult ilmus “Armujooki” juhatama noor Mikko Franck, keda aga kuluarivestlustes ooperidirigendina eriti ei hinnatud – olevat isepäine tempode määraja. Too, nagu teisedki nähtud ooperid, on lavastatud veel vanas teatris – muide 1991.a. juhatas “Armujooki” Eri Klas.

“Figaro pulma” dirigeerinud Kari Tikkat iseloomustab pöörane väline temperament, mis aga imelikul kombel ei vältinud mõnegi stseeni venimist. “Carmeni” pani aga tõeliselt elama Markus Lehtinen.

Solistidest ei õnnestunud kahjuks näha- kuulda ühtki ässa, sest kõigis kolmes etenduses kehastasid keskseid rolle suhteliselt nooremad lavajõud.

Ometi jäid oma värskuse, osasse süvenemise ja vokaalse laimatusesga meelde nii Riikka Rantaneni Cherobino, Ritva-Liisa Korkoneni Adina, Ari Grönthali Nemorino kui ka Raimo Sirkkiä Don Jose. Kahju vaid, et Carmen, see ooperi tugisammas jäi Anna-Lisa Jakobssoni käsitusel rabadaks ja laululiselt vaid dünaamilisi äärmusi – pp- ja f-tunnistavaks.

Kuna enamik lavapilti köitsid oma avaruse, perspektiivi ja vaimukusega, oli võimalus tutvuda lavatagusega väga tervitatav. Ekskursiooni käigus jäi mulje, et Rahvusoperi uue hoone projekteerinud arhitektide kolmik Hyvämäki-Karhunen-Parkkinen mõtlesid rohkem näitlejate tööttingimustele kui publiku lummutamisele ... ehkki saalile ja fuajeeligi pole vähimatki ette heita.

Vaid mõned näited 650 töötaja hellitamisest. Kõik harjutusruumid paiknevad päevalguse käes ülemise korruse laeakna all; koorigu klass tõuseb järsu amfiteatrina, ooperitrupp, ballett ja orkester võivad treenida täpselt lava või lavaaluse mõõdetele vastavates ruumides; riietusruumid on ka koorigu liikmetel avarad ja kõigi mugavustega. Kompuutersüsteem ja muud värskemad tehnikasaavutused on kõikide töötajate teenistuses; lavaauku saab reguleerida horisontaalselt 13-16 meetrini ja vertikaalselt 7-10 m ulatuses; dekoratsioonikraanade tõstejõud on olenevalt kiirusest 300-500 kg, tornkraanade oma ulatub aga tonnini. Pealava moodustub neljast 16x4 m suurusest tõstelavast, kõrval ja taga on aga võimalus valmis seada 4 erinevat dekoratsiooni ja neid muidugi kiiresti vahetada – ka orkestriauku on võimalik modifitseerida näiteks trepikujuliseks. Praktiliselt on orkester lava alt väljas, mistõttu kuuleb iga pillimees lavaltoimuvat ega pea kõva mänguga end neile kuuldavaks tegema.

Peaaegu tunnistama, et paljusid tehnilisi üksikasju mu pea lihtsalt ei jaganud, kummatigi avaldas mulle kui tetrimaailma põgusalt tundjale tugevat muljet lavataguste ruumide tohtu arv ja avarus ning liftidega ühendatud maapealsete ja maa-aluste korruste rohkus. Uskusin meelsasti kinnitust, et selles teatris on hea töötada.

Ines Rannapi tekst ja foto

Helsingi-Tallinn
aprillis

ROBERTO LORETTI PÄRNU KANDIS

52aastane vanaisa Roberto Loretto, keda kesk- ja vanemaealised mäletavad 60ndatest aastatest ingliahäälega Robertinona, andis septembris Eestis kolm kontserti, neist ühe Pärnus. Sealne Postimees valgustas tema sealolemist üksikasjalikult.

Kui Roberto Loretto saabus harjutusruumi Nooruse majja, tervitas teda Pärnu Linnaorkester Peeter Sauli juhatusel ta noorpõlvelauluga "Pardike ja mooniõis". Nüüdne dramaatiline tenor oli rõõmsalt üllatunud, tänas ja alustas seejärel kohe proovi.



R.Loretto, P. Saul ja Pärnu Linnaorkester
Anne-Malle Halliku foto

Proovide vaheajal käis hobuseid armastav R. Loretto Toril ja ostis sealt 10 000 Ameerika dollari eest 2 tori tõugu hobust. Senini on neid hobuseid müüdnud 20-60 tuhat krooni tükk. R. Loretto tahtis osta ka tori ja araabia hobuse ristandi, ent hobusekasvatajad leidsid, et see on müügiks veel liiga väike.

Põhjarannikule antud intervjuust (R. Loretto esines ka Jõhvis) selgub, et R. Loretto on nüüd ka ärimees: tal on araabia hobuste kasvandus ja 400-500kohane söökla. Samuti seda, et kui ta häälemurde ajaks kaotas hääle, siis raviti teda Taanis, kus ta kohanes põhjamaise kliimaga ja omandas inglise keele, ning talle ei meeldi, kui teda ikka veel nimetatakse Robertinoks.

21. septembril avaldas PP kaks arvustust R. Loretto esinemise kohta Eliisabeti kirikus. Märgitakse, et ta on jäänud truuks noorusaja stiilile esitada lihtsaid rahvale südamelähedasi ja meeolukaid laule. Kiita saavad ka ta tutvustaja Arne Mikk ning saatja Pärnu Linnaorkester, keda nimetatakse koguni kohalikuks Nokiaks.

Kiita saab ka dirigent Peeter Saul.

Ühtlasi teatatakse, et R. Loretto kutsus P. Sauli Las Vegasesse, kus ta esineb. P. Saul põhjendas seda nii: "Ilmselt puudub Loretil repertuaar suure saateorkestriga esinemiseks. Tegin ta lauludest seadeid Pärnu Linnaorkestri tarvis. Eks need arranžeringud sobi ka mõnel Las Vegase orkestrile." P. Saul sooviks Las Vegasesse minna, kus ta pole enne käinud. Kuid takistuseks võib saada ajaline kokkulangemine varem kokkulepitud esinemistega. Viimati tehti talle ettepanek dirigeerida Gruusia riiklikku sümfooniaorkestrit.

ESTONIA SELTSI SEGAKOORI KÜLASKÄIK AMEERIKA LÄÄNERANNIKULE

38-liikmeline Estonia Seltsi segakoor Heli Jürgensoni ja Jüri-Ruut Kanguri juhatusel alustas oma kahenädalast turneed Ameerika läänekaldal esinemistega Los Angelesis toimunud XXIV Lääneranniku Eesti Päevade üritustel, samuti ameeriklastele. Selle koori ja Aivar Mäe juhatamisel tegutseva Tallinna Arsise Laulu- ja Kellamängijate Ansambli osavõtt oli tänuväärne kaasabi Lääneranniku tublisti nõrgenenud ühendkooride esinemisele selle suurettevõtmise avaaktusel, laulupeol ja kontsertjumalateenistusel.

Päevade avaaktus algas Ameerika ja lõppes Eesti hümniga. Avas korraldava organi - Eesti Organisatsioonide Liidu Lääneranniku president Arne Kalm. Oli veel mitmeid sõnavõtte, tervitusi olid saatnud Eesti president ja valitsus. Ühte laulu juhatas Jaan Kukk Läänerannikult, teist Heli Jürgenson Eestist.

Sama vaheldumisi juhatamine jätkus ka Päevade laulupeol, kus kanti ette eesti heliloojate A. Kapi, R. Pätsi, M. Saare, G. Ernesaksa, J. Simmi, R. Espere jt põhiliselt üldtuntud laule. Alustati, nagu ikka, M. Lüdigi "Koiduga" ja lõpetati M. Härma "Tuljakuga". Kodu-Eesti dirigentide kõrval juhatasid Ameerika eestlased Kati Keiser, Jaan Kukk ja Taavo Virkhaus. Solistidena olid kaastegevad lauljad Maarit Vaga ja Matti Riivald ning pianist Ülo Valdma.

Kontsert-jumalateenistusel esitatud kahte laulu juhatasid Aivar Mäe ja Jaan Kukk, kaasa löi ka Leho Ugandi viiulil.

Estonia Segakoori esinemised roosidelinnas Portlandis

Et tutvuda lähemalt ka Lääneranniku põhjapoolsete keskustega, tegi Estonia Segakoor täies koosseisus külaskäigu Portlandi ja Seattle'isse. Selle reisi vahendajaks olid nende Portlandi Ameerika sõpruskoori Clackamas Community College'i muusikaosakonna koorijuht Lonnie Cline ja Portlandi-Tallinna Sõprusühingu juhatuse liige Helle Merilo.

Portlandis andis Estonia Seltsi Segakoor 8. ja 10. septembril kaks kontserti. Kava oli mõnevõrra keerukam, sisaldades ka V. Tormise ja E. Mägi loomingut.

Kaks järgnevat päeva oli Estonia Segakoor Seattle'is, kus andis kontserdi, esines jumalateenistusel ja kohtus Washingtoni ülikooli suurearvulise lauljasperega.

Külaskäik lõppes tujuküllase lahkumispeoga Portlandi Läti Majas. Söögi ja joogi kõrval ei unustatud ka laulu. Estonia Segakoorile pakkusid kõlavat tuge Clackamasi ülikooli ameeriklastest kooriliikmed ja kohalikest eestlastest laulusõbrad. Portlandi omapoiste bänd meelitas tantsupõrandale nii noori kui ka veidi vanemaid. Austati külaliskooride juhte ja vahetati mälestusesemeid.

Järgmisel päeval Portlandi lennujaamas külalistega jumalaga jättes avaldati vastastikust soovi peatseks taaskohtumiseks. Ja nüüd Muusikalehe veergudel veel kord südamlilik tänu Estonia Seltsi Segakoorile meeldiva külakosti eest.

Helmuth Kalmann,
Portland (USA)

Caballéle kasvab järeletulijaid

9-13.septembrini viibis Eestis kontserdireisil üks Kataloonia tuntumaid lastekoore Cor Infantil Juvenil Sant Cugat. Tegemist oli osaga pikemast õppe- ja kontserdireisist, mille käigus viibiti kodumaalt eemal ligi 4 nädalat, sellest enamik aega Soomes Sympaatti festivalil. Tallinnas võttis koori vastu, majutas ja korraldas programmi Lasteekraani Muusikastuudio. 1996.a viibis praegune ETV tütarlastekoor rahvusvahelisel Cantongroose koorifestivalil ja sellele järgneval kontserdireisil tutvuti ka Sant Cugati lastekooriga.

Cor Infantil Juvenil Sant

EESTI RAHVUSDISKOGRAAFIA EDU VIINIS

Cugat on osa aktiivse dirigendi Marti Marin'i ja abidirigent Elisenda Carrasco poolt 1991 aastal loodud kiirelt arenevast kooristuudiost, mis peatselt loodab saada ametlikuks koorikooliks. Praegu õpib studios 10 koori üle 280 lapsega vanuses 4 kuni 18 aastat. Koor esineb regulaarselt Kataloonia tuntud kontserdisaalides, kontserdireisid on viinud neid mitmesse Euroopa riiki. Medalikohti on saanud lastekooride kategoorias meie kooridelegi tunda-teada Giesseni konkursilt Saksamaal. Koori repertuaar on mitmekülgne, sisaldab maailma lastekoorirepertuaari paremiku ja nende oma kodumaa autorite teoseid.

Eestis viibides esineti Halliste põhikoolis, Tallinna Kaarli kirikus, Mustpeade Majas ja Tallinna 21. Keskkoolis, tutvuti eesti kooli- ja koorimuusika hetkeolukorra, arengusuundade ja probleemidega, viibiti EMA uue hoone avamisel.

Aarne Saluveer

Äsja toimus Viinis Rahvusvahelise Heliarhiivide Assotsiatsiooni IASA aastakonverents. Seekordne oli tavakohastest märksa pidulikum, sest oli pandud ühtlasi tähistama Austria Fonogrammiarhiivi (vanima ja senini olulisima omataolise terves maailmas) sajandat sünnipäeva.

Erialainimeste - bibliograafide-diskograafide, arhivaaride, helirežissööride ning inseneride - hulgas esindasid Eestit Katre Riisalu (Rahvusraamatukogu) ja Heli Pikk (Eesti Raadio).

Konverentsi seekord üsna napiarvuliseks kontsentreeritud põhitsemade hulgas oli olulisel kohal Heino Pedusaare hiljuti Tallinna kirjastuse Ilo arvutiversioonina üllitatud "Eesti heliplaatide koondkataloog 1901-1939"

põhjalik tutvustamine. Autorilt pool sajandit nõudnud kollektioneerimis-, uurimis- ja süstematiseerimistegevuse tulem pälvis õigustatult kõikjalt saabunud spetsialistide siirast huvi just sellesse koondatud mahuka andmebaasi süsteemse kõikehõlmavuse, samuti leidlike otsisüsteemide kasutamise osas. Ootuspärase vastukajana avaldas mitu maailma suuremat heliarhiivi, nagu Deutsches Musikarchiv jt kindlat soovi omandada see ainulaadne väljaanne.

Katre Riisalu demonstreeris märkimisväärse edu saatel ka ta enda koostatud diskograafiat, mis hõlmab Eestis tehtud sõjajärgseid helisalvestisi.

IVO PILVE,
kirjastus Presshouse

Eestist

(Algus 9.-10. lk-l)

Lapsed ise otsustavad

30. septembril oli Meie Maas artikkel Aasta õpetajaks saanud Orissaare Lastepäevakodu muusikakasvatavast Õie Pärtelist. Ta on tulnud järeldusele, et pole mõtet lastele laulu ette laulda, kuni see jääb pähe. Hoopis tuleb laul lastele lahti seletada ja nad ise otsustavad, kas tahavad seda laulda või mitte.

Muusika Tartu kunstigaleriis, tuntud esinejad

Illegaardi galeriis Tartus, kus on ikka toimunud kunstinäitused, hakati selle aasta septembrist korraldama ka muusikaüritusi, nn piano-baari õhtuid. Esinevad tuntud eesti lauljad. Illegaardi omaniku Sirje Ginteri sõnul on see nüüd võimalik, kuna augustis Haapsalu kuursaalil korraldatud muusikaürituste kasumist võis ta osta digitaalklaveri Yamaha.

Esimesel piano-üritusel laulsid selle saatel nukravõitu, nostalgilisi laule eri ajastutest ema ja tütar Kaari ja Jaanika Sillamaa. Nad kiitsid Yamaha head tämbrit: "Ma julgesin esimest korda sõita kontserdile ilma oma Roland-pillita," ütles Kaari Sillamaa.

Mark Soosaare erootilise fotonäituse avamisel musitseeris sellel pillil orkestridirigent Loit Lepalaan. 28. septembril olid tartlaste ees Illegaardis Urmas Lattikas ja Kärt Tomingas. Aasta

lõpuni korraldatakse 15 piano-baari muusikaüritust.

Malle Elvet

Palmide all

30. septembril tähistas oma kaheksandat sünnipäeva Lõuna-Eesti populaarseim raadio - Tartu Raadio. Esimesena uue Eesti tingimustes oma raadiot tegema asunud raadio eesotsas seisab tänini Vello Lään.

Sedapuhku olid raadiotegijad ja -sõbrad kutsutud eksootilisse Tartu palmimajja. Sünnipäevalastele musitseerisid troopika tingimustes Tartu esimese lastemuusikakooli õpilased ja õpetajad.

Peolisi üllatati - neile kingiti kaks pääset Vanemuise kontserdimaja sügishooaja kontsertidele. Eriti rõõmsad olid need, kellele fortunauna tõi piletid kuulama Tiibeti muusikat.

Malle Elvet

"Üleaedsed"

Niisugust pealkirja kandis vaheldumisi 21.-23. septembrini Valgas ja Valkas toimunud muudiksfestival. Algatus tuli Läti kontserdiorganisatsiooni poolt ning lätlased olidki aktiivsemad oma tippinterpreete tutvustama: 18aastane, aga juba 4 rahvusvahelist konkurssi võitnud viuldajanna Baiba Skride oma pianistist ema saatel, tuntud Rigas Kamermuziki Normunds Šne juhatamisel, neidude keelpillikvartett Kaprize. Eestlastel oli vastu panna vanamuusikaansambel Rondellus ning n-õ Norrast laenatud, ka Tallinnas

esinevad vokaalgrupp Nordic Voices, mis aga kogus kõige rohkearvulisema publiku ja kõige vägevama aplausi.

Algus oli siiski sümboolne: piiri ääres mängisid vaheldumisi Läti ja Eesti saksofonikvartett. Kümneenda palaga tulid lätlased üle piiri ja lõpuloona mängiti kaks pala topeltkvartetina. Publik leidis, et selliseid üle piiri käimisi võiks rohkem olla ja mitte ainult Valgas-Valkas.

90aastase muusiku, Võru teenelise linnakodaniku võitlus majaomanikuga

25. septembri Võrumaa Teataja avaldas kirjavahetuse, mida peavad omavahel majaomanik Tõnu Mõttus ja Võru linna teeneline kodanik 90aastane Paul Elken.

Tõnu Mõttus nõuab, et Paul Elken vabastaks ruumid oma praeguses elukohas Katariina 10, kuna maja läheb kapitaalremonti, ja koliks majja Koreli 1. Paul Elken vastab, et ta ootab ammu ülekolimist, kuid remont Koreli 1 on tehtud temaga kooskõlastamatult ja ka linnavalitsuse seisukohta ignoreerides nii, et tal tuleks kanda lisakulutusi seoses vee tuppaviimisega läbi talvel külmuva saunaruumi. Tema kui tagasihoidliku pensionäri seaks see raskesse olukorda. Viidates Eesti Vabariigi põhiseaduse paragrahvile 33, mis ei luba kellelgi tungida võõra inimese kodusse, jääb P. Elken ootama vabariigi kohtuorganite õiglast otsust.

UUT EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU MUUSIKAFONDIS

NOODID

Akordionsambliid. 16 menuetti 17.-18. sajandi muusikast, akordionile seadnud Venda Tammann. - 28 + 16 lk.
Eesti Pop. 2. - SP Muusikaprojekt, 1999. - 37 lk.
Kangro, Raimo. Südid, flööt, harf, op. 34a. Helisev maailma: muusikaõpetuse töövihik V-VI kl. - 38 + 31 lk.
Lepnum, Hugo. Sonate für Cello und Orgel. - Antes, 1999. - 28 lk.
Otsa, Harri. Quintett für Blechblasinstrumente. - Antes, 1999. - 11 lk.
Sisask, Urmas. Zyklus Sternenhimmel. Band 1-3. - Antes, 1995. - 14 + 13 + 14 lk.
Soome-ugri hõimustrid klaverile: klaveriõpik / koostanud Aino Merila. - 1999 (Infotrükk). - 123 lk.

HELISALVESTISED

Bergonzi, Jerry (saxophone). - Paris, 1991.
BIG romantic hits 2000. - BRG, 1999.
Brown, Ray (double bass). Much in common. - PolyGram, 1996.
Camis-kamarioorkesteri. Nordic nights op. 30. Herbert Lindholm. - 1999.
Delius, Frederick. Sea drift; performed by Thomas Hampson, baritone, Orchestra and Chorus of the Welsh National Opera, conducted by Charles Mackerras. - 1991.
Depeche Mode. The singles 81-85, 86-98. - Mute, 1998.
Eesti Muusikaakadeemia Brass-Academy, dirigent Aavo Ots. - 1998.
Fibich, Zdeněk. Chamber Music / performed by Ensemble Villa Musica. - MDG, 1998.
Haden, Charlie (bass). Dream keeper - Disk Union, 1990.
Haydn, Joseph. Cello concertos in C & D / performed by Steven Isserkeris, cello, The Chamber Orchestra of Europe. - 1996.
Isamaalisi ja sõdurilaulu veteranide duetilt Erich & Elmar, 1. - Theka, 1999.
Jamal, Ahmad (piano). The essence part 1-2. - 1995-1996.
Koistinen, Ritva. The tradition of kantele vol. 3. - 1998.
Lacy, Steve. Bye-ya. - Paris, 1996.
Maidre, Ines. Bells in the organ. - Carillon Music, 1999.
Maria Schneider Jazz Orchestra. Coming bout + Evanescense. - Enja, 1994 + 1996.

Melartin, Erkki. Violin concerto, op. 60 / performed by John Storgårds, violin, Tampere Philharmonic Orchestra, conductor Leif Segerstam. - Ondine, 1999.
Menuhin, Yehudi. Symphonie espagnole, Op. 21 + Violin Sonata No. 9 in A, Op. 47: Kreutzer / Ludwig van Beethoven. - EMI, 1996.
Milhaud, Darius. La création du monde, Op. 81. - EMI, 1993.
Mozart, Wolfgang Amadeus. Piano concertos / performed by Hephzibah Menuhin, piano, Bath Festival Orchestra, conducted by Yehudi Menuhin. - London, 1996.
Mozart, Wolfgang Amadeus, Franz Schubert. Lieder. (Esitavad) Anne-Liis Poll, sopran, Siim Poll, klaver. - [Tallinn], 1998.
Motian, Paul. Sound of love. - München, 1997.
Nielsen, Carl. Aladdin suite FS 89 / performed by Gothenburg Symphony Orchestra, conducted by Neeme Järvi. - Deutsche Grammophon, 1997.
Nyman, Michael. After extra time. - Virgin, 1996.
Paul Motian trio. Sound of love. - München, 1997.
Penderecki, Krzysztof. Konzert für Flöte und Kammerorchester / vorgetragen von Jean Claude Gérard, Flöte, Estonian National Symphony Orchestra, conducted by Arvo Volmer. - Heidelberg, 1996.
Pärmumaa viiuldajad, teine. - Viiratsi, [1999].
Rahvalikke ja tuntud meeleolulaule veteranide duetilt Erich & Elmar. 2-3. - [Tallinn], 1999.
Sajandi suvekursus. - Tallinn, 1999.
Sarpila, Antti (clarinet). The swinging beginning. - Helsinki, 1999.
See terve ilm on imelik / esitab ansambel Väikeste Löötspillide Ühing. - 1999.
Sitandspin / performed by ensemble Mr. Lawrence. - 1999.
The Chinese Orchestra of Shanghai Music Conservatory. The moon rises. - 1996.
The Cure, Galore, the singles 1987-1997. - New York, 1997.
Trio Fratres. AcLab. - Tampere, 1999.
Tuomi, Johanna (sopran). Vanhan kartanon taikaa. - VL-Musiikki, 1999.
Ultravox (ensembles). The collection. - London, 1984.
Vaikuse laulud / esitab BELK Misjonikoor, koorijuht Maarja Vardja. - Tallinn, 1999.
Valgre, Raimond. Üksi / esitavad Anne Liis Poll (laul), Tiit Kalluste (akordion), Ain Varts (kitarr), Taavo Rimmel (kontrabass). - [Tallinn], 1999.
Vienna Art Orchestra. Concerto

Eesti Kontserdi kontserdid novembris

E 1.XI kell 19 Estonia kontserdisaal - HINGEDEPÄEVA KONTSERT. Tütarlastekoor Ellerhein. Dirigent Tiia-Ester Loitme.
T 2.XI kell 19 Estonia kontserdisaali kammerlava - SUUR MUUSIKAAKADEEMIA, Bach - 250 f. Andres Mustonen (viul), Ivo Sillamaa (klavessiin), Mikik Mikiver (sõna).
K 3.XI kell 18 Valga muusikakool, L 6.XI kell 18.30 Pärnu Agape keskus, T 9.XI kell 19 Estonia kontserdisaal - FRYDERIK CHOPIN 1810-1949. Ivari Ilja (klaver).
R 5.XI kell 19 Estonia kontserdisaal, L 6.XI kell 19 Vanemuise kontserdimaja - Festival "Orient" esitleb: Müstiline Tiibeti muusika, Buddha mungad (Põhja-India, Tiibet, Nepaal).
R 5.XI kell 19 Vanemuise kontserdimaja, L 6.XI kell 20 Estonia kontserdisaal - INIMENE. Eesti-Soome sümfooniaorkestri hooaja avakontsert. Solist Aubrey Murphy (Covent Garden). Dirigent Anu Tali. Rimski-Korsakov, Mussorgski.
L 6.XI kell 16 Väravatom - MÕTISKLUSED ÜHEHÄÄLSUSEST. Hortus Musicus.
P 7.XI kell 17 Estonia kontserdisaal, N 11.XI kell 18 Rakvere gümnaasium, R 12.XI kell 18 Tamsalu kultuurimaja - SIIN OLEN KASVANUD TASASEL MAAL. RAM. Dirigent Kuno Areng.
K 10.XI kell 19 - Niguliste kirik. Inge Bonnerup (orel, Taani). Buxtehude, Nielsen, Jeppesen, Gade, Holmboe.
N 11.XI kell 18 Võru kultuurimaja Kannel, L 13.XI kell 16 Estonia kontserdisaal, P 14.XI kell 16 Vanemuise kontserdimaja - KANGRO. OOPERIMÄNG. ERSO. Dirigent Anu Tali.
R 12.XI kell 19 Viljandi kultuurimaja, L 13.XI kell 19 Jõhvi kultuurikeskus, P 14.XI kell 18 Kuressaare raekoda, E 15.XI kell 18 Haapsalu perekonnaseisumeti saal, T 16.XI kell 19 Estonia kontserdisaal, K 17.XI kell 19 Vanemuise kontserdimaja kammerlava - VIINI MELOODIA, PARIISI SARM, NEW YORGRÜTM. Jean-Claude Gérard (flööt, Prantsusmaa), Boris-Björn Bagger (kitarr, Saksamaa). Mozart, Sumera, Satie, Vähi, Paganini, Piazzolla jt.
12.XI kell 19 Estonia kontserdisaal kell 19, L 13.XI kell 19 Vanemuise kontserdimaja - MOZART. REEKVIEM. Läti Rahvuslik Sümfooniaorkester, segakoor Latvija, solistid, k.a. tänavuse M. Helini konkursi võitja E. Garanèa. Dirigent Terje Mikkelsen (Norra).
L 13.XI kell 18.30 Pärnu Agape keskus - SÜGISPIDU ÕUKONNAS. Hortus Musicus.
P 14.XI kell 14 Mäetaguse mõis - KAKS MEEST OOPERIST. Rauno Elp, Ain Anger, Helin Kapten, Raivo Järvi.
P 14.XI kell 19 Estonia kontserdisaali kammerlava - RAM 55. Solistid ja ansambliid. N 18.XI kell 19 Estonia kontserdisaal - ERSO. Solist Sergei Glavatskih (Venemaa). Dirigent Nikolai Alekseejev (Venemaa). Glinka, Rahmaninov, Tšaikovski.
N 18.XI kell 18 Röpina muusikakool, P 21.XI kell 16 Rakvere Kauri kool - TALLINNA VIIULDATUD KLAVERI ANSAMBEL.
T 21.XI kell 13 Narva kultuurimaja Rugodiv, kell 16 Kohtla-Järve kultuurihooned - ELLERHEIN. Dirigent Tiia-Ester Loitme.

L 20.XI kell 17 Estonia kontserdisaal - RAM 55. Dirigent Ants Soots.
L 20.XI kell 16 Tartu Pauluse kirik, P 21.XI kell 19 Niguliste kirik - SURNUTEPÜHA MUUSIKA. Hortus Musicus ja külalissolistid.

NYYD '99
Tallinn, 23.-29. november
T 23.XI kell 19 Estonia kontserdisaal - AVAKONTSERT. Rahvusoperi Estonia Sümfooniaorkester, solistid ansamblist Swingle Singers (London) ja Isabelle van Keulen (viul, Amsterdam). Dirigent Paul Mägi. Helena Tulve. Uus teos (esietekanne), Erkki-Sven Tüür (esietekanne Eestis), Luciano Berio (esietekanne Eestis).
K, 24.XI kell 18-22, N 25.XI kell 18-22 Ühispaiga kõrghoone - Multimeediamaraton pilvelõhkuja, Muusikaakadeemia ja Kunstiakadeemia üliõpilaste multimeedia kava. Arian Levin, Paul Lilje, Raakel Sild, Maik Rõngelpe, Lepo Sumera, Peeter Jalakas (esietekanne), Rauno Rimmel ja Jaan Toomik (esietekanded), Remco Schaubiers (Amsterdam).
N 25.XI kell 19 Estonia kontserdisaali kammerlava - WEEKEND GUTTAR TRIO - neli esietekannet. Tõnu Kõrvits, Mart Soo, Robert Jürjendal, Tõnis Leemets, kell 21 Niguliste - Hortus Musicus. Solist Ivan Monighetti. Grigorjeva (esietekanne), Pärt, Knäifel, Suslin, Kantsheli.
R 26.XI kell 17 Estonia kontserdisaali kammerlava - TALLINNA KEELPILLIKVARTETT. Mozetič, Vask, Espere; kell 19 Rahvusoper Estonia - Raimo Kangro ooper "Süda" (esietendus); kell 21 Tartu öökklubi Atlantis - "METAL ZOMBIE". Remco Schaubiers (Amsterdam).
L 27.XI kell 17 Estonia kontserdisaali kammerlava - YORK HÖLLERI loomingut. Reval Ensemble; kell 20 Estonia kontserdisaali kammerlava - Ansambel COURT-CIRCUIT (Pariis). Murail, Toivo Tulev (esietekanne), Grisey.
P 28.XI kell 10 Estonia kontserdisaal - YORK HÖLLERI workshop, kell 19 Estonia kontserdisaal - KAIJA SAARIAHO loomingut. Avanti! Chamber Orchestra (Helsinki). Solistid; kell 19 Rahvusoper Estonia - Raimo Kangro ooper "Süda".
E 28.XI kell 10 Soome Instituut - KAIJA SAARIAHO workshop; kell 22 Estonia kontserdisaal - LÖPPKONTSERT. NYYD Ensemble. Dirigent Olari Elts. Toru Takemitsu, Märt-Matis Lill (esietekanne), Tan Dun.

K 24.XI kell 18 Võru muusikakool - Age Juurikas (klaver).
P 28.XI kell 13 Jõhvi muusikakool - TALLINNA SAKSOFONIKVARTETT. Prantsuse ja eesti saksafonimuusika.
T 30.XI kell 19 Vanemuise kontserdimaja - RAM, EMA SÜMFOONIAORKESTER. Dirigent Eri Klas. Cherubini, Rossini.

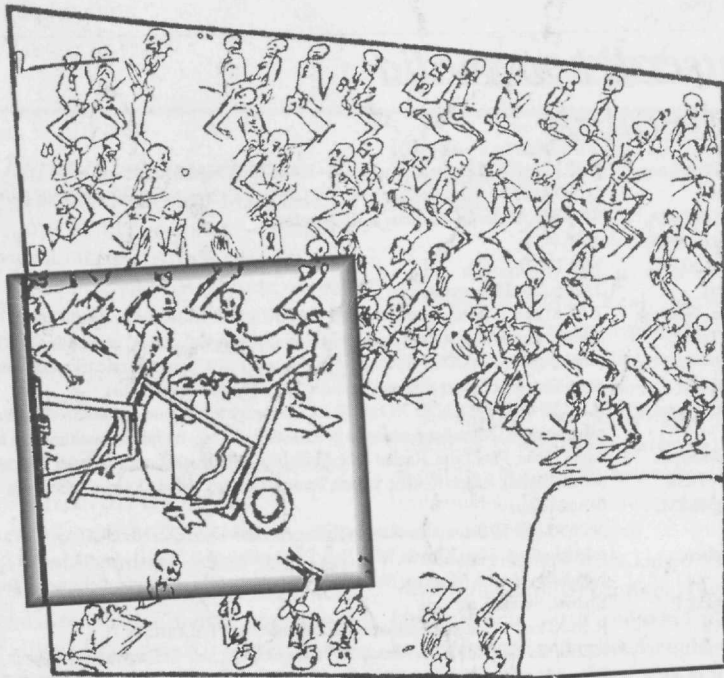
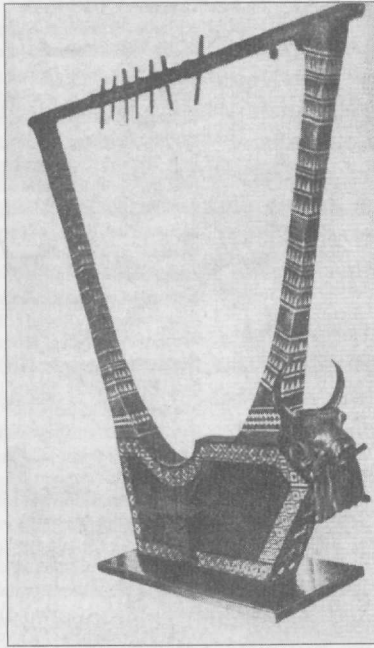
Maailma vanim säilinud pill

...on harf umbes aastatest 2600-3000 e.Kr., mille arheoloog Leonard Woolley avastas 20-ndal aastal Sumeri kuninganna Šubadi hauakambri väljakaevamisel. Koos kuninglike kõrgustega maeti tollal õukondlasi. Arvatakse, et nad astusid peehteis maetud kõrguse hauakambrisse ja tühjendasid seal mürgikarika.

Kuninganna Šubadi hauas leiti peale tema põrmu kahes reas kümme naist, viis kiivrites sõdalast, kaks kutsarit vankril, millel härjad ees. Ning harfimängija, kelle sõrmed asusid veel pehkinud harfikeeltel. Kõlakastil paiknes kullast sõnnipea.

Paremal: Harfi rekonstruktsioon koos algupärase inkrustatsiooniga ja kõlakastil paikneva kullast sõnnipeaga (Briti Muuseum Londonis).

All: Kuninganna hauakamber koos ohverdatud teenijaskonnaga. Näha harfi jäänused.



Võru huumor

Seoses Jüri Luige äpardunud ettevõtmisega ilmus Võrumaa Teataja 25. septembri naljanurgas lugu "Miks tulemuusika läbi kukkus" - intervjuu kohaliku pritsimeeste pealiku Mauno Haugiga. Ta väidab, et tema ei kannata tuld ja ajas loitsimisega ürituse nurja. Pealegi oli seal veel Peeter Vähi "Tamula kollaaž" ette nähtud. "Aga kui juba Luik koos Vähiga vankri ette hakkab, siis on kohal ka Haug, kes koorma kraavi aitab."



Helgi Ridamäe

15. V 1928 - 26. IX 1999

30. septembril jäeti Pärnamäe krematooriumis jumalaga Helgi Ridamäega, kes on üle 30 aasta kestnud lektoritööga äratanud tuhandetes eesti koolilastes armastuse muusika vastu. Oma emotsionaalselt kaasakiskuva väljenduslaadiga kujundas ta loeng-kontserdid väikesteks muusikapidudeks, kuhu paljude koolide nooremad õpilased tulid valgetes pluusides ja lilleõiega peos, tütarlapsed ka tutiga juustes. Eriti toredalt, täis võistluspinget kulgesid iga tsükli lõpetanud viktoriinid.

H. Ridamäe loengute temaatika oli avar - lihtsale seletusele, mis on muusika, järgnes vanemates klassides stiilide ja teose analüüs ning muusika seostamine teiste kunstiliikidega. H. Ridamäel oli palju huvitavat öelda ka täiskasvanute auditooriumile.

H. Ridamäe sündis Tõrvas, lõpetas Viljandi keskkooli ja õppis paralleelselt klaverit lastemuusikakoolis. Neiu tõsise kirjandushuvi tõttu oli suguselts natuke üllatunud, kui ta äkki osutus olevaks TR Konservatooriumi koolimuusika fakulteedi üliõpilane. Kuid saanud kätte koorijuhidiplomi ja asunud tööle 7. keskkoolis, Tallinna LMKs ja Koreograafiakoolis, märkas H. Ridamäe oma kiindumust lektoriameti vastu ja äratas peagi muusikaringkondades tähelepanu. Alates 1960. a töötas H. Ridamäe filharmoonia lektorina. Et süvendada oma teadmisi muusikaajaloos, astus H. Ridamäe veel teist korda konservatooriumi.

Helge mälestus särtsakast ja võluvast Helgi Ridamäest, kelle optimism ei hääbunud ka rasketel haigusaastatel, jääb kauaks kolleegide ja muusikasõprade

ÕIENDUS

Eelmise Muusikalehe 22. lk.-l esimesena mainitud lauljanna nimi on A. Peebo. Toimetus vabandab trükivea pärast.

Muusikaleht

Peatoimetaja Mart Vainu. Väljaandja MTÜ Muusikaleht Tallinna Kultuuriameti toel. Telefon 423 089, uus: 6 485 474, faks 421 456, uus: 6 485 468, e-mail mv@netexpress.ee. Kirjad: Narva mnt 40, Tallinn 10150. Honorari saab kätte igal neljapäeval kella 9-14 Narva mnt 40 (Pedagoogikaülikooli vastas), IV korrus vasakule trepist üles. Või lasta kanda pangaarvele. Postiga honorare välja ei saadeta.